STICHTING INTERNATIONAAL AGRARISCH CENTRUM

VERSLAG OVER HET JAAR 1965

INHOUD

	pag.
INLEIDING	1
BESTUUR	4
PERSONEEL	5
TECHNISCHE HULPVERLENING	6
Deskundigen	6
Projecten	8
Externe betrekkingen	14
OPLEIDINGEN	15
Individuele specialisatie	15
Cursussen	17
Sociale en culturele zorg	20
CONGRESSEN, EXCURSIES EN BEZOEKERS	21
Internationale bijeenkomsten	21
Excursies	23
Bezoekers	25
BEZOEK VAN BUITENLANDERS AAN WAGENINGEN IN 1965	26
ALGEMEEN ADVISERENDE TAAK EN OVERIGE WERKZAAMHEDEN	27
Summary	30
Résumé	32
LIJST VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN	34
BIJLAGEN:	
I : Beschrijving Project Veeteeltinstructiebedrijf Sidi-Tabet	36
II : Land van herkomst deelnemers Cursus Landbouwvoorlichting	38
III : Beschrijving Cursus Ontwatering	40
IV : Bezoek van buitenlanders aan Wageningse instellingen op landbouwgebied naar land van herkomst	41
V : Bezoek van buitenlanders aan Wageningse instellingen op landbouwgebied naar vakgebied	42
LIJST VAN ILLUSTRATIES	43

INLEIDING

De in 1965 door het Internationaal Agrarisch Centrum (IAC) verrichte werkzaamheden omvatten vele activiteiten.
Een groot gedeelte hiervan ligt op het terrein van de ontwikkelingshulp. Het spreekt daarom vanzelf dat nauw wordt samengewerkt met die directies van het ministerie van Buitenlandse Zaken die de minister zonder Portefeuille, belast met aangelegenheden betreffende de hulp aan ontwikkelingslanden in de uitvoering van zijn taak, bijstaan.
Alvorens op deze activiteiten in te gaan wordt hier ter illustratie een kort overzicht gegeven van de ontwikkeling van de internationale samenwerking, in het bijzonder die in het vlak van de ontwikkelingshulp, over de afgelopen tien jaar.
Zo bedroeg de Nederlandse bijdrage aan het Expanded Program of Technical Assistance (EPTA) in 1956 $ 760.000 en in 1965 $ 1.800.200, hetgeen een vermeerdering met bijna 140 % betekent. De totale ontvangsten van het EPTA stegen van $ 30.476.000 tot $ 61.666.000 over dezelfde periode, hetgeen een verdubbeling is.
De voor de landbouwsector zo belangrijke FAO zag zijn aandeel stijgen van $ 8.018.000 tot $ 13.771.000 (+ 72 %).
Het is echter niet alleen gebleven bij een groei van het EPTA. Na het mislukken van de besprekingen om te geraken tot een Special United Nations Fund for Economic Development (SUNFED), dat met $ 100 miljoen moest beginnen, kwam in december 1957 het Special Fund tot stand. Het ving in 1959 zijn werkzaamheden aan met een beginbedrag van $ 26 miljoen. In 1965 waren de bijdragen opgelopen tot meer dan het drievoudige.
Bovendien werd in 1962 door de FAO en de VN gezamenlijk het Wereldvoedselprogramma opgezet; eerst als proef, en eind 1965 op meer permanente basis.
Bilateraal was er eveneens sprake van een flinke stijging der bijdragen. Uit de OECD-landen kwam in 1956 $ 3.049 miljoen, en in 1964 $ 5.497 miljoen, waarbij tevens een accentverschuiving te zien is. In 1956 werden $ 2.592 miljoen geschonken en $ 457 miljoen geleend; in 1964 resp. $ 3.810 miljoen en $ 1.688 miljoen.
Ook de Nederlandse bijdragen, beschikbaar gesteld uit de algemene rijksmiddelen, stegen; n.l. van ongeveer 3 miljoen gulden in 1955 tot ongeveer 300 miljoen gulden in 1965. Voor 1966 is totaal 410.2 miljoen gulden aangevraagd.
De posten van de rijksbegroting, (hfst. V, Buitenlandse Zaken), die van belang zijn voor het Internationaal Agrarisch Centrum, zijn hieronder weergegeven.
Het behoeft geen betoog dat de invloed van bovengeschetste ontwikkeling van het technische hulpwerk niet onopgemerkt aan het IAC kon voorbijgaan, en derhalve ook van invloed was op de intensiviteit der werkzaamheden. In dit verband moge worden gereleveerd dat de taken van het IAC ingevolge de bekrachtiging door de minister van Landbouw en Visserij van de statuten van de stichting onder meer omvatten:
- het voor uitzending naar ontwikkelingslanden voordragen van nederlandse landbouwdeskundigen;
- het beheren van de "pool" van landbouwdeskundigen;
- het beoordelen, voorbereiden en begeleiden van agrarische projecten ten behoeve van de economische ontwikkeling van minder ontwikkelde landen;
- het regelen en samenstellen van studie-, oplei-

	1964	1965 (herzien)	1966
	in miljoenen guldens		
Deskundigen-, Assistent-deskundigen- en Fellowshipprogramma	7,0	17,5	22,0
Projecten voor uitgebreide Technische Hulp	6,5	20,4	45,2
Jongeren Vrijwilligers Programma	4,0	5,5	7,0
Instituten en cursussen	0,6	5,7	14,3
Personeelsmaatregelen met het oog op uitzending van deskundigen	--	3,0	1,3
Reserve van deskundigen (pool)	--	0,3	0,8
Programma medefinanciering projecten van particuliere organisaties	--	5,0	15,0

dings- en specialisatieprogramma's in Nederland voor buitenlanders;
- het regelen van de ontvangst van buitenlandse landbouwdeskundigen en het treffen van maatregelen voor hun stoffelijk en geestelijk welzijn voor de duur van hun verblijf hier te lande;
- het organiseren van internationale bijeenkomsten;
- het bijstaan van Nederlandse instellingen met betrekking tot het technische hulpwerk;
- het geven van voorlichting over de programma's van technische hulp.

Het selecteren en voordragen van landbouwdeskundigen - een van de oudste taken van het IAC - vergde ook in 1965 veel tijd en werk als gevolg van een grote vraag naar deskundigen. Wat de werkzaamheden betreft zij te dezer plaatse gememoreerd dat het kaartsysteem van landbouwkundig ingenieurs, waarover het IAC beschikt, kon worden uitgebreid hetgeen een grote steun is bij het zoeken naar potentiële candidaten.

Het beheer van de landbouwpool, een taak van het IAC sinds eind 1964, kwam in de loop van het verslagjaar steeds centraler te staan bij de afdeling Technische Hulp. De belangstelling onder de deskundigen bleek groot te zijn. Per 31 december bedroeg het aantal poolambtenaren vier, in welk aantal is begrepen de ambtenaar die in 1964 was opgenomen. Het aantal aanvragen nog in behandeling beliep 30. In het bijzonder het uitwerken van de administratieve procedure, - van de eerste aanvraag door de deskundige tot zijn uiteindelijke aanstelling, - vereiste veel overleg met het ministerie van Landbouw en Visserij aangezien het hier een novum in het Nederlands ambtelijke bestel betrof.

Het aantal landbouwprojecten dat van verschillende zijden, o.m. de directie ITH, voor beoordeling en verdere bewerking aan het IAC werd voorgelegd, plaatste de afdeling technische hulp, in het bijzonder de bij het projectenwerk betrokken medewerkers, voor velerlei problemen. De afdeling kon met één functionaris worden uitgebreid.

De aanvang met de bouw van de opstallen van het veeteeltinstructiebedrijf te Sidi-Thabet (Tunesië) vroeg veel aandacht van het IAC. Tevens werd goede voortgang gemaakt met voorbereidingen voor de uitvoering van andere projecten.

De documentatie ten behoeve van de voorlichting aan uit te zenden deskundigen en ten behoeve van de projectenbeoordeling bleek in het verslagjaar te beperkt te zijn. De verwachte uitbreiding van de formatie in 1966 zal hierin verbetering moeten brengen. Het werk op het terrein van de externe relaties werd verder uitgebouwd. Onder meer werden de contacten met internationale organisaties verstevigd.

De opleidingssector gaf een verdere verschuiving van accent te zien. De belangstelling voor de post-universitaire opleidingen is nog steeds groeiende. De vierde "land drainage" cursus, - een cursus van 3 maanden van het IILC en IAC waarin een beperkt aantal buitenlandse deelnemers een afgeronde opleiding op het gebied van ontwatering ontvangen -, verliep voorspoedig.

Een cursus "nematologie", van 15 maart-1 juli 1965 in Wageningen gehouden, onder leiding van Dr.Ir. M. Oostenbrink, met hulp op organisatorisch en administratief gebied van het IAC, kreeg zodanige belangstelling dat besloten werd tot het verlenen van een permanente basis aan de in de komende jaren te houden cursussen op dit gebied en de onderhavige cursus in het schema van IAC-cursussen in te passen.

De welhaast tot een traditie geworden cursus "landbouwvoorlichting" werd voor de 13e maal gehouden. Het aantal deelnemers was iets minder dan in het voorgaande jaar, deels door een kleiner aantal deelnemers uit Frankrijk (reorganisatie van het franse ministerie van Landbouw) en deels door het geringer aantal beurzen, beschikbaar gesteld door internationale organisaties.

Voorts werd een bodemkundige cursus, die in januari 1966 zal aanvangen, voorbereid door een commissie van toezicht. Cursusleider is Dr.Ir. J.S. Veenenbos.

Het jaar 1965 betekende met inachtneming van de uitbreiding van de projectenafdeling met één functionaris in feite een stabilisatie van de formatie. Hiertegenover staat een onevenredig grote groei der werkzaamheden.

De huisvesting baarde nog immer grote zorgen. Een lichtpunt in dit opzicht is de ontwikkeling met betrekking tot het IAC-gebouw. Nadat reeds in 1964 het programma van eisen aan de minister van Landbouw en Visserij was aangeboden, mocht nog in december van het verslagjaar aan architect Wiedijk, nadat daartoe toestemming was verleend van de zijde van het ministerie van Landbouw en Visserij, en tevens door het bestuur, opdracht worden verstrekt tot het maken van een voorlopig schetsplan. Een vlotte gang van zaken bij de verdere nodige stappen om te geraken tot het nieuwe gebouw zal - het kwam iedere dag duidelijker tot uiting - een bittere noodzaak zijn. Inmiddels zal een verdere uitbreiding van tijdelijke huisvesting voor 1966 onontbeerlijk zijn willen de werkzaamheden op efficiënte wijze worden verricht.

Een gelukkige omstandigheid is dat de samenwerking met andere instellingen op landbouwgebied en daarbuiten goed is geweest. Van de laatstgenoemde categorie zij hier genoemd de directie In-

ternationale Technische Hulp van het ministerie van Buitenlandse Zaken, die onder verantwoordelijkheid van de minister zonder Portefeuille tot taak heeft de algemene voorbereiding en de uitvoering van het nederlandse technische hulpprogramma. Het betreft zowel het dagelijkse contact als het contact met de interdepartementale commissies en subcommissies op het gebied van de ontwikkelingshulp. Zonder de medewerking van de Landbouwhogeschool, de Wageningse instituten en tal van andere instellingen zou niet bereikt zijn hetgeen thans tot stand is gekomen.

BESTUUR

In het bestuur vonden drie tussentijdse mutaties plaats.
Prof. Ir. W.F. Eijsvoogel, die in het bestuur zitting had in zijn kwaliteit van Rector magnificus van de Landbouwhogeschool, werd medio september door Prof. Ir. F. Hellinga opgevolgd.
Zijn gezondheid noopte Prof. Ir. J.H.L. Joosten om zich uit vele functies terug te trekken. In zijn plaats droeg de senaat van de Landbouwhogeschool ter benoeming voor Prof. Mr. Dr. A.H. Ballendux. Ook in de vertegenwoordiging van de zijde van de minister van Landbouw en Visserij kwam een wijziging. Wegens zijn benoeming tot raadadviseur in algemene dienst werd Dr. Ir. A.L.S. Bär in het bestuur opgevolgd door Ir. F. Pronk.
Ingevolge de statuten werden bij beschikking van 21 juni 1965 Prof. Mr. Dr. A.H. Ballendux en Ir. F. Pronk door de minister van Landbouw en Visserij tot lid van het bestuur benoemd. Bij dezelfde beschikking werden Dr. J.G. ten Houten en Ir. J.M. van Staveren herbenoemd.
Het IAC is de drie leden van het bestuur die als zodanig aftraden grote dank verschuldigd voor de wijze waarop zij steeds de stichting hebben gesteund bij haar ontwikkeling. In het bijzonder Prof. Ir. W.F. Eijsvoogel die vanaf 1951, de oprichting van het IAC, immer voor de belangen van deze stichting is opgekomen en met enthousiasme zijn inzichten en ervaring ter beschikking heeft gesteld. Het IAC verheugt zich dat Prof. Ir. W.F. Eijsvoogel de banden nog niet geheel heeft doorgesneden door zich bereid te verklaren het voorzitterschap van de PAC op zich te willen nemen.
De samenstelling van het bestuur was op 31 december 1965 als volgt:

Ir. A.P. Minderhoud	- voorzitter
Drs. J. Meijer	- vice-voorzitter
Prof. Ir. F. Hellinga	
Prof. Mr. Dr. A.H. Ballendux	
Prof. Dr. Ir. J.D. Ferwerda	
Prof. Dr. Th.L.M. Thurlings	
Ir. F. Deeleman	
Ir. F. Pronk	
Ir. P. van der Schans	
Dr. J.G. ten Houten	
Ir. J.M. van Staveren	
Ir. J.F. Wolterson	
Drs. A.A.J. Warmenhoven	
Mr. J.S. Biesheuvel	
Ir. K. Heringa	
Mr. M. de Niet Gzn	
Ir. J.M.A. Penders	
Ir. A.H. Haak	- secretaris

Het bestuur kwam in 1965 drie maal bijeen, nl. op 23 april, 17 september en 17 december 1965.
Het dagelijks bestuur dat op 31 december 1965 bestond uit Ir. A.P. Minderhoud, Drs. J. Meijer, Prof. Ir. F. Hellinga, Ir. F. Deeleman, Ir. P. van der Schans, Ir. J.M. van Staveren en Prof. Ir. W.F. Eijsvoogel, alsmede Ir. F. Pronk als gast, vergaderde vijf maal, te weten op 5 februari, 19 maart, 21 juni, 17 september en 5 november. Bovendien werd op 12 november met de commissie van toezicht van de bodemkundige cursus een gezamenlijke vergadering gehouden.
Behalve aan de regelmatig weerkerende onderwerpen als technische hulpverlening, cursussen, beurzen, enz., werd veel aandacht besteed aan de structuur van de post-universitaire opleidingen, het gebouw van het IAC en de huidige huisvesting, de reserve van landbouwdeskundigen (pool) en de personeelsuitbreiding.

PERSONEEL

In 1965 werd de formatie van het IAC met één medewerker uitgebreid.
in de vacature IJserinkhuijsen werd per 1 maart 1965 voorzien door de aanstelling van de heer J.P. Jannette Walen. Op 1 juni trad de heer J.R. Butter in dienst; hij werd geplaatst bij het bureau Projecten. In de loop van het jaar huwden twee typekrachten, mej. E.J. Brandsma en mej. G. van de Klift. Voor een gedeelte van het jaar waren via een typebureau in dienst mej. A. Broekens (6/12 - 31/12), mevr. G. Mooibroek (25/3 - 1/7), mevr. W. Heuving (18/1 - 17/6), mevr. P.J. Goldschmidt (26/4 - 31/12), en mevr. L. Helmy (15/7 - 13/8). De nodige voorbereidingen werden getroffen voor de voorziening in enkele vacatures.
Als gevolg van zeer veel type- en stencilwerk moesten enige medewerksters, die door bemiddeling van typebureaus waren gecontracteerd, in dienst blijven.
Voor extra werkzaamheden, voortvloeiend uit de opzet en uitvoering van internationale bijeenkomsten, was het nodig voor korte perioden losse krachten aan te trekken. Zo werden voor de cursus Landbouwvoorlichting wederom enkele studenten ingeschakeld.
Per 31 december 1965 bestond de formatie uit:

Directeur	Ir. A.H. Haak
Secretaresse	Mej. C.P. Jager
Afdeling Technische Hulp	
Hoofd (tevens wnd. directeur)	Prof. Ir. P.A. Blijdorp
Secretaresse	Mevr. M.G. Roelofs
Uitzendingen	Mr. E.M.G. van de Grampel
Projecten	Ir. J. Ham
	M. Zwollo
	J.R. Butter
Typistes	Mevr. E.L. Maas-Hettelder
	Mej. N.J. van Ree
Externe Betrekkingen	Ir. A.R. van Motman
Typiste	Mej. M.C. van Dinter
Afdeling Opleidingen	
Hoofd	Ir. C.J. van Bijlert
Secretaresse	Mej. G. van Dijk
Fellowships	J.P. Jannette Walen
Typiste	Mej. C.T.M. Ackerman
Afdeling Congressen en Excursies	
Hoofd	J. Drijver
Secretaresse	Mej. J.A. Swaters
Medewerkers	M.H. Huygens
	H. Smit
Typiste	Mej. C.A.E. Lammers
Afdeling Administratie en Financiën	
Hoofd	G.G. van der Moolen
Boekhouding	J.D. Onderstal
Typiste	Mej. A. van de Klift
Archief	H.G.W. Wolsing
Telefoniste	Mej. G. Hulstein
Typiste	Mevr. G. Beekhuizen-van de Klift

TECHNISCHE HULPVERLENING

DESKUNDIGEN

De vraag naar deskundigen was in het verslagjaar groter dan in 1964. Niet alleen van de zijde van de internationale organisaties kwam deze vraag, doch in het bijzonder eveneens van de zijde van jonge staten. Verscheidene hoge functionarissen van buitenlandse departementen van Landbouw, ontwikkelingslanden, landbouwcommissies e.d., alsmede vertegenwoordigers van internationaal werkende instellingen zoals bijvoorbeeld de EACSO, bezochten het IAC met het doel om te trachten personeelstekorten, ontstaan door massale afvloeiing van de oorspronkelijke functionarissen, door het aantrekken van Nederlandse deskundigen op te vangen. In enkele gevallen kon na verloop van tijd een voorstel aan de verzoekende instantie worden gedaan, waarna uitzending volgde.
Met de toename van het aantal bilaterale projecten door de Nederlandse regering aangeboden aan ontwikkelingslanden, in het bijzonder die op het gebied van de landbouw, werd de vraag naar deskundigen wederom groter.
Onder het NHP werden 38 deskundigen voor kortere of langere tijd uitgezonden. Bij het ter perse gaan van dit verslag kwamen de volgende gegevens beschikbaar, die echter niet gecontroleerd zijn. Het aantal Nederlandse deskundigen in dienst van de FAO en werkzaam "in het veld" bedroeg 172. Hiervan waren 32 als consultant voor een korte tijd werkzaam of beëindigden hun contract. Het aantal landbouwkundig ingenieurs bedroeg 103, waarvan 24 slechts een gedeelte van het jaar in dienst van de FAO waren. In deze aantallen zijn wel begrepen de assistent-deskundigen, doch niet degenen, die bij andere organisaties of op de hoofdzetel van de FAO te Rome werkzaam waren.

Reserve aan deskundigen (Landbouwpool)

Met het tot stand komen van de landbouwpool kon bij het IAC een aanvang worden gemaakt met de beoordeling van ingekomen sollicitaties en het bekendheid geven aan daarvoor in aanmerking komende personen van de mogelijkheden die de pool voor ontwikkelingshulp experts biedt. Voor dit doel werd een algemeen rondschrijven opgesteld.
In de verslagperiode hebben zich 57 candidaten voor de landbouwpool aangemeld. De administratieve afwikkeling ondervond door enige kinderziekten vanzelfsprekend vertraging.
Aan het eind van het verslagjaar waren tien aanvragen nog niet door het dagelijks bestuur beoordeeld. Zestien candidaten hebben hun aanvraag ingetrokken; elf werden afgewezen.
De afwijzing van candidaten was geheel gebaseerd op de voor de pool opgestelde criteria en kon daarom betrekking hebben op leeftijd, ervaring, vakgebied of persoonlijke eigenschappen. Van de twintig in principe aanvaarde candidaten werden er twaalf voor benoeming voorgedragen. Vijf goedgekeurde aanvragen werden aangehouden tot de betrokkenen in Nederland zullen zijn teruggekeerd. Drie voordrachten waren per 31-12-1965 in voorbereiding.
Drie deskundigen zijn door de minister van Landbouw en Visserij tot poolambtenaar benoemd, zodat met degene die in 1964 werd benoemd per ultimo 1965 het aantal poolambtenaren vier bedroeg. Van de benoemde en voor benoeming voorgedragen deskundigen zijn er twee in Nederland werkzaam. De overigen waren werkzaam in het kader van het technische hulpwerk in ontwikkelingslanden.
Naast een zorgvuldige selectie wordt als één van de belangrijkste facetten een gelijkmatige opbouw van de pool naar vakgebied gezien. Gestreefd wordt naar het zoveel mogelijk verband leggen tussen de vraag naar technische hulp deskundigen op bepaalde vakgebieden en de opname in de pool van ambtenaren met ervaring in die vakgebieden. Voorts wordt ook getracht een evenwichtige poolstructuur te bereiken ten aanzien van de leeftijd van de poolambtenaren.
Tot nu toe behoefde voor slechts twee poolambtenaren een werkprogramma voor hun werkzaamheden in Nederland te worden geregeld. Verwacht mag worden dat bij een uitbreiding van het aantal poolambtenaren, maar ook dat na verloop van enige tijd, wanneer een aantal deskundigen tot de pool behorend, uit het buitenland terugkeert, meer deskundigen in Nederland zullen moeten worden geplaatst. De voorbereiding van een dergelijke plaatsing, doch ook het beleid in deze aangelegenheid, vereist de nodige zorg en tijd. Reeds bij de aanstellingsprocedure wordt overlegd over de plaatsingsmogelijkheden hier te lande. Dit overleg resulteert in verklaringen van gastvrijheid. Daarmede is in grote lijnen bepaald bij welke instellingen de in Nederland verblijvende poolambtenaar tijdelijk zal worden ingepast. De te verrichten werkzaamheden worden in overleg tussen de directeur(en) van die instelling(en), de betrokken poolambtenaren en de poolbeheerder uitgewerkt en vastgesteld. Daarbij wordt rekening gehouden met de wenselijkheid dat de poolambtenaar zijn kennis verbreedt en up to date brengt. Voor het poolbeheer is een grote kennis van de

werkzaamheden van landbouwinstellingen en -organisaties vereist. Daarom is voorgesteld een van de ambtenaren van het IAC aan te wijzen als "poolmanager". Voorlopig is Prof. Ir. P.A. Blijdorp, in afwachting van de eventuele benoeming van een afzonderlijke poolbeheerder, met het beheer van de pool belast.
Behalve de eerder geschetste taak, houdt het poolbeheer ook in: de controle op het werk in algemene zin van de poolambtenaren, het volgen en verspreiden van rapporten van de deskundigen en het bijstaan van de poolambtenaren.
Een aangelegenheid die nog nadere uitwerking behoeft is het inpassen van ervaren deskundigen in het ambtelijk rangenstelsel. Problemen die zich hierbij voordoen zijn de verschillen in honorering enerzijds van landbouwkundig ingenieurs bij verschillende instellingen, anderzijds de verschillen in honorering tussen landbouwkundig ingenieurs en andere academici, zoals bijvoorbeeld dierenartsen.
De uitzending van poolambtenaren naar ontwikkelingslanden verliep goed. Door nauw overleg tussen het IAC en de poolambtenaar en tussen het IAC en de directie ITH ontmoetten de voorstellen voor plaatsing van de poolambtenaren in een bepaald land of gebied geen moeilijkheden.

Assistent-deskundigen

Het aantal nieuwe uitzendingen onder het assistent-deskundigen programma vertoont een stijgende lijn.
Door de FAO, die gaarne over deze krachten die door Nederland worden betaald, beschikt zijn in 1965 21 assistent-deskundigen uitgezonden. Hiervan waren 10 landbouwkundig ingenieurs. De landen waarheen zij vertrokken zijn hieronder genoemd. Tevens is daarbij de specialisatie vermeld.

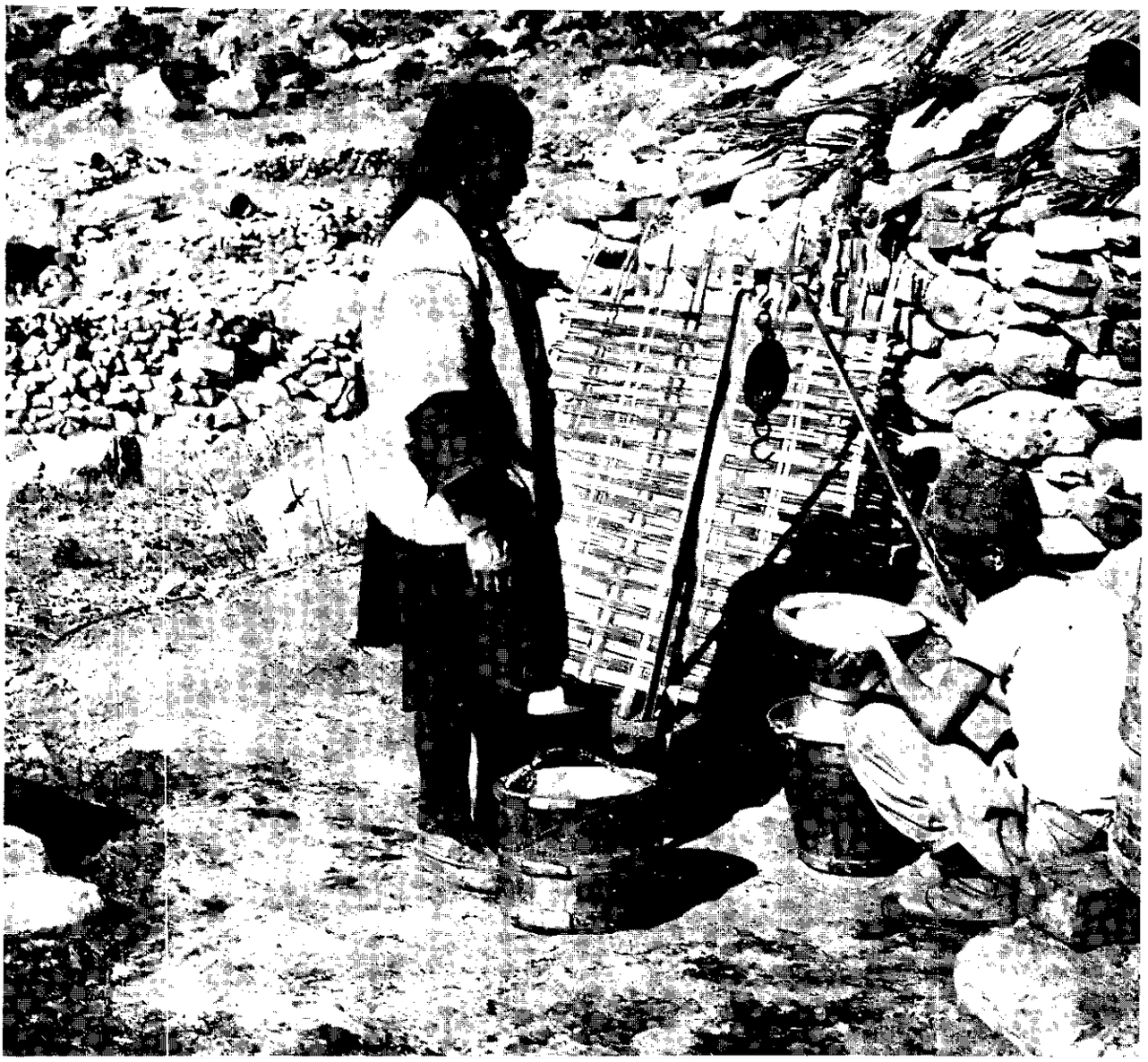

Iran	bevloeiing
Liberia	bodemkunde
Brazilië	bosbouw
Tanzanië	cultuurtechniek
Thailand	entomologie
Ivoorkust	landbouweconomie
Soedan	landbouwstatistiek
Ivoorkust	planteveredeling
Argentinië	veeteelt
Pakistan	voedseltechnologie

De elf andere assistent-deskundigen, die de FAO heeft aangetrokken waren gespecialiseerd in home-economics (3), voedseltechnologie, bodemkunde (2), economie (2), geologie, algemene landbouwkunde en biologie. Bovendien werden door de UNTAO 11 assistent-deskundigen aangetrokken, door de UNESCO 3, door het ILO 1 en onder de overige programma's 1.
Het aantal landbouwkundig ingenieurs en andere specialisten, uitgezonden sinds het begin van het programma bedroeg ultimo 1965: 81 resp. 104.

jaar	landbouwkundig ingenieurs	andere specialisten	totaal
1954	4	-	4
1955	1	1	2
1956	7	2	9
1957	2	3	5
1958	8	13	21
1959	7	7	14
1960	2	7	9
1961	4	5	9
1962	14	13	27
1963	10	9	19
1964	12	17	29
1965	10	27	37
totaal	81	104	185

De uitzending van deze 185 assistent-deskundigen vond vanaf 1954 plaats via de volgende organisaties:

	landbouwkundig ingenieurs	andere specialisten	totaal
FAO	75	40	115
UNTAO	1	38	39
UNESCO	1	21	22
WHO	-	1	1
ILO	-	1	1
NHP	4	3	7

De verdeling naar deel van de wereld waar zij werkzaam waren, is:

	landbouwkundig ingenieurs	andere specialisten	totaal
Afrika	35	34	69
Azië	6	25	31
Europa	2	3	5
Latijns Amerika	28	34	62
Midden-Oosten	10	8	18

Het aantal geïnteresseerden dat om inlichtingen vroeg, is groter geweest dan in voorgaande jaren, hetgeen in het verslagjaar resulteerde in een groter aantal voordrachten van candidaten voor bepaalde vacatures. In totaal zijn in 1965 nog 10 candidaten aangemeld bij de directie ITH, waarvan het grootste deel begin 1966 zal vertrekken. Indien niet door administratieve hinderpalen opgehouden, zou van deze 10 nog wel ruim de helft in 1965 zijn vertrokken.
Relatief groot was de vraag naar assistent-deskundigen voor vacatures op bosbouwgebied, doch hiervoor waren in het verslagjaar slechts zeer weinig gegadigden.
Wat de specifieke recruteringsaspecten betreft, zij opgemerkt, dat de mogelijkheden voor uitstel van de militaire dienst enigszins zijn verruimd, in dier voege, dat een candidaat, die voor een vacature is gemeld, en die direct na zijn afstuderen in militaire dienst zou moeten, op initiatief van het IAC, door bemiddeling van de directie ITH voorlopig uitstel voor drie maanden krijgt.

PROJECTEN

Onder invloed van de zich reeds vorig jaar aftekenende nieuwe conceptie en structurering in het hulpverleningsbeleid van de Overheid kon ook het projectenprogramma zich in 1965 verbreden en verdiepen. Een meer selectieve projectenbenadering, alsmede het vooralsnog voorzichtige aftasten naar verruiming van mogelijkheden voor inschakeling van de particuliere sector in de ontwikkelingshulp remde enerzijds de grote stroom van nieuwe projectvoorstellen en ideeën enigermate af. Anderzijds kwam deze gang van zaken de kwaliteit en vlotte afhandeling van projecten ten goede.
De hierna volgende tabellen en grafieken illustreren de toename, de regio-concentratie, de aard, alsmede de wijze van verwerking van het totaal aantal geregistreerde projectvoorstellen en -suggesties sinds 1961.

Toename en verwerking der geregistreerde projecten (cumulatief)

Ultimo jaar	Totaal aantal geregistreerde projecten	Geadviseerd		Afgevoerd (2)	Per ultimo nog in studie
		pos.	neg.		
1961 1)	4	4	-	-	-
1962	6	4	-	-	2
1963	21	7	2	1	11
1964	61	10	9	22	20
1965	78	24	15	31	8

1) Onder commissie Technische Hulp Landbouw ten uitvoer gebrachte projecten, waarvan 2 inmiddels zijn beëindigd
2) Betreft gesignaleerde doch voorlopig afgevoerde projectmogelijkheden, hetzij ingetrokken, hetzij direct afgewezen, hetzij na eerste studie

Plaats van uitvoering en aard der positief geadviseerde projecten

Regio	Landb. of gemengd	Tuinbouw	Veeteelt	Totaal projecten	Waarvan in uitvoering genomen
Afrika	3 (+2)	1	-	4 (+3)	2
Verre Oosten	2 (+2)	-	1 (+1)	3 (+2)	2
Nabije Oosten	4	2	3	9	4
Latijns Amerika	3 (+3)	-	3	6 (+3)	3
Interregionaal	1	-	1	2	2
Per ultimo 1965	13 (+7)	3	8 (+1)	24*(+8)	13

* Waaronder 5 zgn. Export-Bevorderingsprojecten m.b.t. de export van melkvee, pluimveeprodukten, pootaardappelen en bietenzaad, voornamelijk in het Nabije Oosten en interregionaal.
(+..) Projecten, per ultimo 1965 nog in studie.

De reeds bestaande goede samenwerking van het IAC met de directie ITH, het bureau Ontwikkelingshulp van het Landbouwschap en het ministerie van Landbouw en Visserij kon in het verslagjaar worden geïntensiveerd. Vooral ook m.b.t. de in uitvoering zijnde projecten en de voorbereiding daarvan, werd een zeer bevredigende vorm van samenwerking met de directie ITH gevonden.
De Projecten Advies Commissie van het IAC (PAC) behoefde in het verslagjaar slechts eenmaal in plenaire vergadering bijeen te komen. Het regelmatig beroep op gespecialiseerde sub-commissies uit de PAC bij beoordeling van projectvoorstellen bleek een doeltreffender werkwijze te zijn dan het anders noodzakelijk wordende veelvuldig bijeenroepen van de voltallige PAC.
In de samenstelling van de PAC vonden twee mutaties plaats.
Gezondheidsredenen noopten de voorzitter Prof. Ir. J.H.L. Joosten zijn functie in januari neer te leggen. Het IAC was zo gelukkig Prof. Ir. W.F. Eijsvoogel bereid te vinden het voorzitterschap van hem over te nemen.
Ter voorziening in de vacature, ontstaan door het bedanken van Prof. Dr. H.J. Frietema als lid, nam met ingang van 28 juni Prof. L.H. Klaassen zitting in de commissie.
De samenstelling van de PAC was per 31 december 1965 als volgt:

Prof. Ir. W.F. Eijsvoogel	- voorzitter
Prof. Dr. R.A.J. van Lier	- vice-voorzitter
Mr. J.S. Biesheuvel 1)	
Dr. R. Brink	
Prof. Dr. Ir. P. Buringh	
Prof. Dr. Ir. J.D. Ferwerda	
Prof. L.H. Klaassen	
Ir. G. Hekket	
Ir. K. Heringa	
Prof. Dr. P. Hoekstra	
Dr. J.G. ten Houten 2)	
Prof. Ir. I.A. de Hulster	
Prof. Dr. Ir. G.J. Vervelde	- leden
Ir. F. Deeleman	- waarnemer, ministerie van Landbouw en Visserij
Ir. J. Ham	- secretaris
M. Zwollo	- 2de secretaris
1) Drs. M.L. de Heer	- plv. lid
2) Ir. J.H. van Emden	- plv. lid

Ten aanzien van de in het vorig jaarverslag reeds gesignaleerde urgentie tot uitbreiding van de personeelsbezetting van de afdeling Projecten van het IAC kon een eerste bescheiden voorziening worden getroffen door aanstelling van de heer J.R. Butter.

Deze versterking was vooral noodzakelijk geworden door de toename van werkzaamheden verbonden aan het groeiend aantal projecten, waarvan de uitvoering wordt voorbereid of welke in uitvoering zijn.

Het is in dit stadium immers, dat het IAC in nauw samenspel met het bureau Projecten van de directie ITH, alsmede met de aangezochte projectleider en zijn medewerkers, en met de betrokken autoriteiten van het hulpontvangende land, de vele technische details verbonden aan de concrete planuitvoering op harmonische wijze tot oplossing moet brengen. Onder meer van uitermate groot belang is hierbij te geraken tot een juiste keuze van de te leveren technische outillage, speciaal ook met betrekking tot fabrieksmerken en -typen die in het

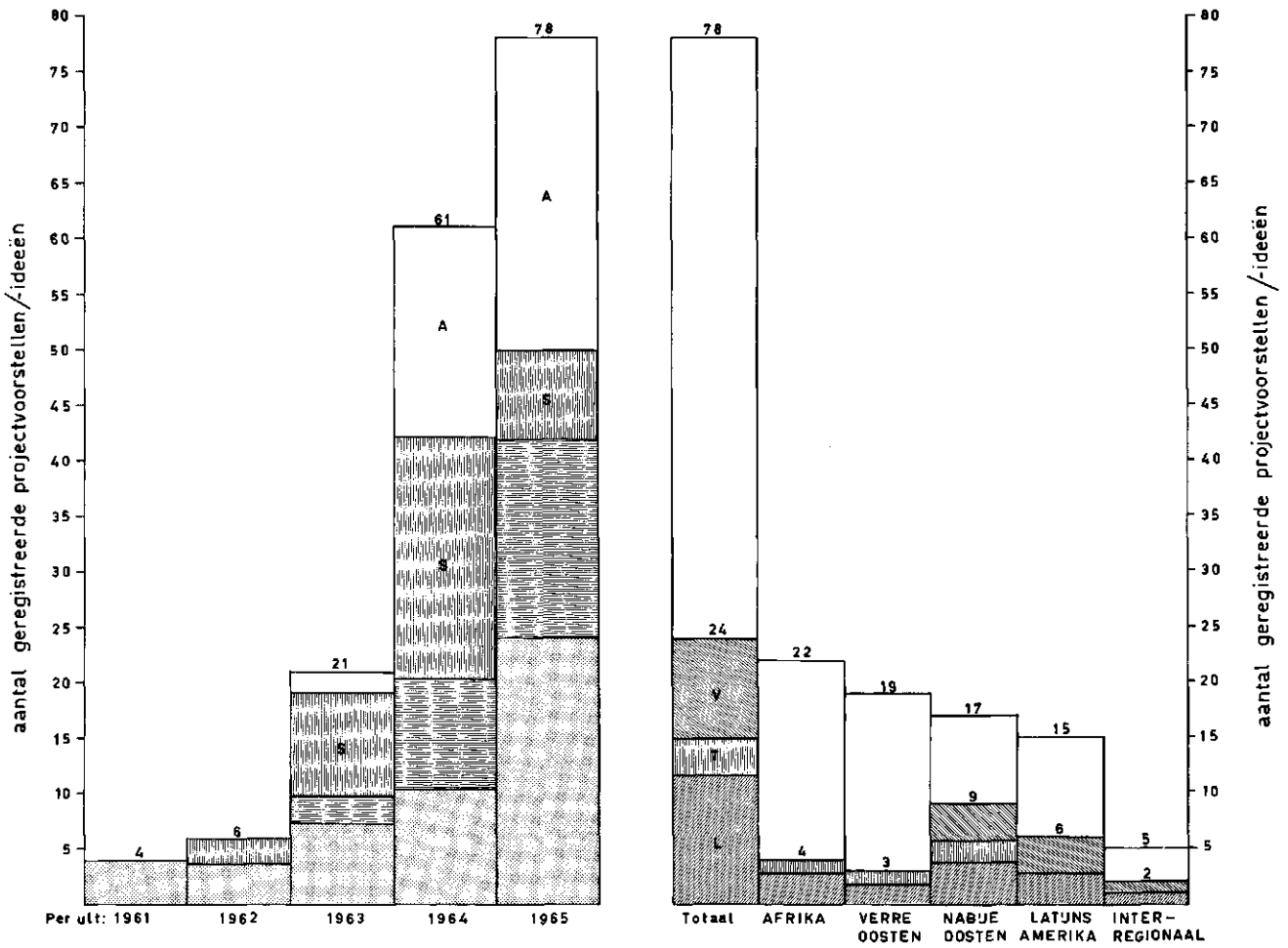

Positief geadviseerde projecten

Negatief geadviseerde projecten

S Projecten in studie

A Afgevoerde projecten

Per ultimo 1965 positief geadviseerde aantallen projecten:

L Landbouw of gemengde projecten

T Tuinbouwprojecten

V Veeteeltprojecten

ontvangende land gangbaar zijn en die aldaar service-,c.q. reparatiemogelijkheden kunnen hebben.
De recente ontwikkelingen met betrekking tot de nieuwere programma's van de projectenhulp, waarbij een accent gelegd wordt op het samenspel tussen de particuliere sector en de Overheid, betekende bovendien een meer gevarieerde taak voor het IAC.
De verschillende vormen van particuliere participatie laten zich thans voornamelijk in de volgende drie hoofdstructuren samenvatten:

- Geheel op initiatief van en door de Overheid gefinancierde projecten, waarbij echter de bemanning en uitvoering overgelaten wordt aan een particuliere instelling zoals b.v. een onderzoekinstituut of een ingenieursbureau.
- Projecten, geëntameerd door particuliere niet-commerciële instellingen of organisaties zoals Zending en Missie, die daarvoor overwegend financiële hulp van de Overheid ontvangen.
- Projecten, geëntameerd door het bedrijfsleven, waarbij enige financiële hulp van de Overheid wordt ontvangen als tegemoetkoming in bijzondere investeringsrisico's.

Men denkt bij deze laatste categorie aan exploratieprojecten, infra-structurele projecten en/of proefbedrijven, dus activiteiten die in het algemeen als noodzakelijke voorlopers te beschouwen zijn van particuliere investeringen. Hieronder zijn in wezen eveneens te rangschikken de zgn. exportbevorderingsprojecten. Zij nemen echter een bijzondere plaats in omdat zij begrotingstechnisch bij het ministerie van Landbouw en Visserij zijn ondergebracht. Het gaat hierbij om activiteiten op het terrein van de Nederlandse agrarische export, welke begeleid kunnen worden door financiële steun van het ministerie van Landbouw en Visserij indien zij eveneens aan bepaalde criteria van de ontwikkelingshulp voldoen.
Buiten bemoeienis van het IAC vielen tot dusver de projecten van het Jongeren Vrijwilligers Programma.
De wisselwerking tussen Overheid en particuliere sector wordt in het volgende schema nog eens nader tot uitdrukking gebracht.
De integratie van de particuliere sector in de projectenhulp van de Overheid valt in onderstaand schema af te lezen uit de schakering in mogelijkheden van honderd procent Overheidsprojecten

Inschakeling particuliere sector in de projectenhulp

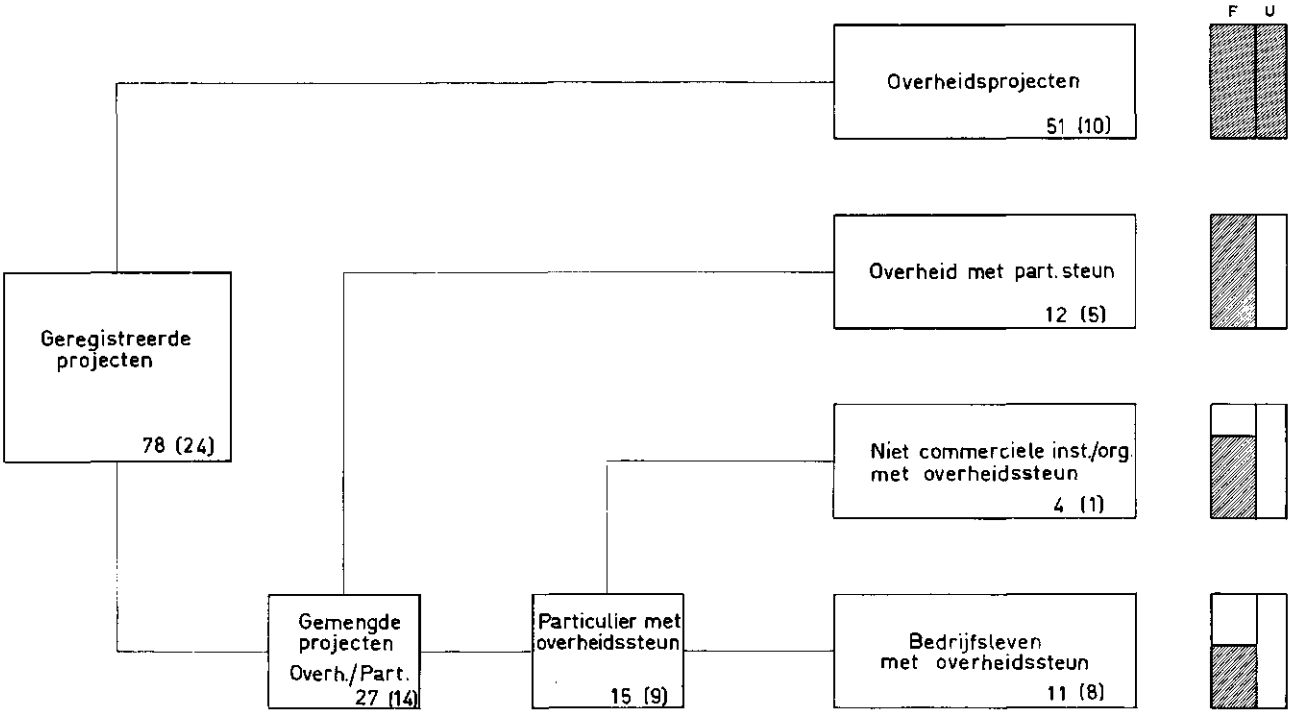

Legenda: 78 = Aantal geregistreerde projectvoorstellen/-ideeën
(24) = Positief geadviseerde projectvoorstellen
F = Financiële hulp
U = Uitvoering en organisatie
▨ = Overheid
▭ = Particuliere sector

naar in wezen geheel op particulier initiatief ontstane projecten, die enige steun van de Overheid ontvangen.
Meer dan de helft (14) van de 24 positief geadviseerde projectvoorstellen blijkt in belangrijke mate door de particuliere sector te worden gedragen.
Van deze 14 positief geadviseerde agrarische projecten met gemengde deelname valt een vijftal onder het oorspronkelijke projectenprogramma; één project ressorteert onder het begin 1965 in werking getreden bureau Medefinanciering niet-commerciële particuliere ontwikkelingsprojecten van de directie ITH terwijl bij de resterende 8 projecten, waaronder begrepen 5 zgn. exportbevorderingsprojecten, investeringen van speciaal het bedrijfsleven zijn gemoeid.
De sterke expansie van de bilaterale projectenprogramma's en het particuliere element daarin wordt tenslotte nog eens geaccentueerd door de volgende begrotingsposten van de Overheid in 1965 en 1966:

	1965	1966
	in miljoenen guldens	
1. Projectenhulp, oorspronkelijk programma	11,0	16,0
2. Projectenhulp in het kader van het handelspolitieke overleg (min. E.Z.)	4,0	8,0
3. Overheidssteun bij projecten van het bedrijfsleven	5,2	20,0
4. Projectenprogramma van bureau Medefinanciering particuliere projecten	5,0	15,0
5. Exportbevorderingsprojecten	0,5	1,5
	25,7	60,5

Bovendien kunnen binnenslijns verplichtingen voor de volgende jaren worden aangegaan tot 10 miljoen gulden in 1965 en tot 13 miljoen gulden in 1966.
Omtrent de aard en ontwikkelingen rond de voornaamste in uitvoering of in voorbereiding zijnde agrarische projecten kan het volgende worden vermeld:

Tunesië: Veeteeltinstructiebedrijf Sidi-Tabet

De voorbereidingen voor dit project, dat de vestiging van een veeteeltbedrijf met een opleiding tot veeverzorger op een aan Nederland beschikbaar gesteld gedeelte van het Staatsveeteeltbedrijf te Sidi-Tabet beoogt, zijn in 1965 zeer goed gevorderd. De bouw van de stal, school, internaat en woningen is nagenoeg gereed en het benodigde materiaal is voor een groot deel in Tunesië aangekomen. 25 stuks melkvee zijn inmiddels in Nederland aangekocht. Zij worden medio februari 1966 op Sidi-Tabet verwacht.
Ook de voor dit project aangetrokken Nederlandse deskundigen zullen medio januari 1966 allen ter plaatse zijn.
De projectleider hoopt 1 maart 1966 met de vóóropleiding van de Tunesische leerkrachten (counterparts) aan te vangen.
Een meer uitvoerige beschrijving van dit project is opgenomen in bijlage I.

Nigerië: Bodemkundig onderzoek Niger-Delta

Dit betreft een bodemkundig onderzoek van de Niger-Delta annex het samenstellen van een bodemkaart als noodzakelijke basis voor de agrarische ontwikkelingsplannen voor dit gebied.
Met de uitvoering, welke door de Niger-Delta Development Board werd opgedragen aan de ILACO (International Land development Consultants) werd begin september begonnen.

Tanzanië: Pre-investment survey Kilombero vallei

In het kader van de op 27 april 1965 gesloten raamovereenkomst tussen Tanzanië en de Nederlandse regering werd in beginsel besloten financiële steun te verlenen aan een onderzoek in een daartoe in aanmerking komend gedeelte van de Kilomberovallei. Met de uitvoering van dit onderzoek werd de ILACO belast.
De eerste fase van het veldwerk vond plaats van september tot december 1965. Over de resultaten zal een interim-rapport worden opgesteld, aan de hand waarvan nader bezien zal worden of er in 1966 een gedetailleerd onderzoek zal worden verricht en in welke richting zich dit zal uitstrekken.

Iran: Bevordering van de aardappelcultuur

De mogelijkheid tot verbetering van de aardappelcultuur in Iran wordt voornamelijk gezien in een betere voorziening van pootgoed van goede kwa-

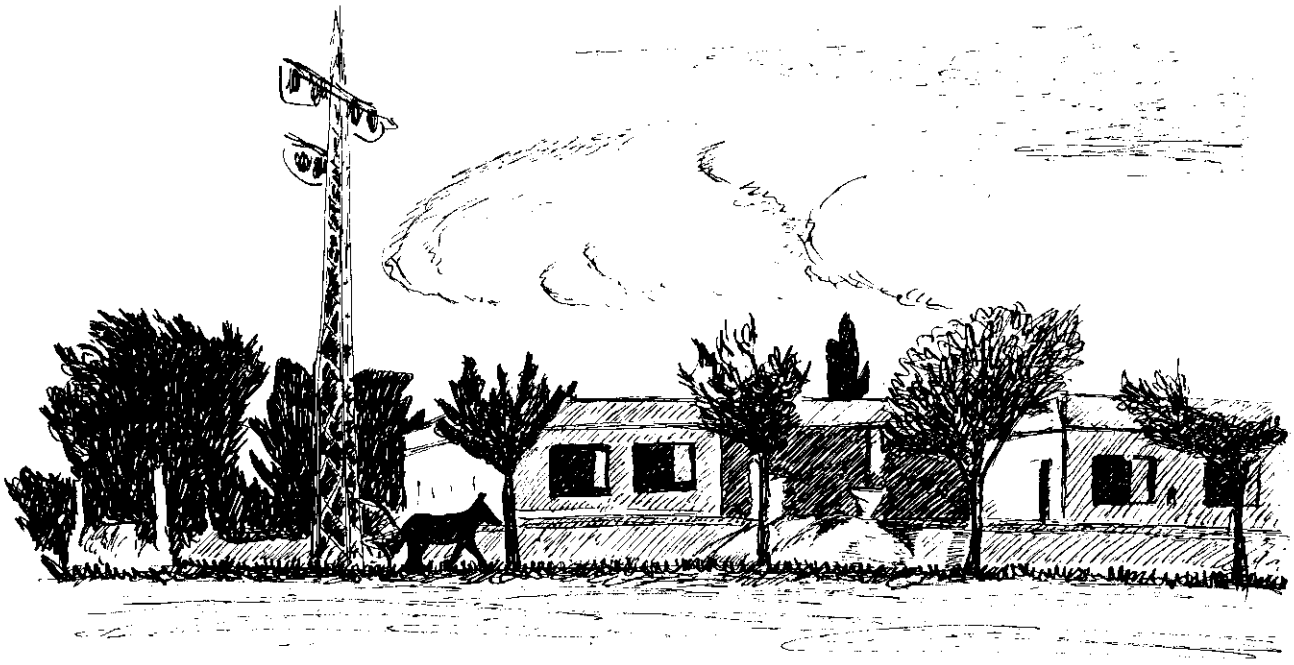

liteit, tezamen met voorlichting over betere cultuurmaatregelen. Als voornaamste activiteiten van het project wordt beoogd, naast de aanleg van rassenproeven, te geraken tot één, zo mogelijk tweemalige vermeerdering van geïmporteerd pootgoed, en tot het opzetten van een "aardappelorganisatie" voor geheel Iran.
Na enkele bezoeken van deskundigen aan Iran werd een uitvoeringsplan opgezet. Alles was gereed om in januari 1966 met het project te beginnen. Bij de ondertekening van het desbetreffende contract tussen Nederland en Iran echter bleken de Iraanse autoriteiten onverwacht niet accoord te gaan met de faciliteiten die normaliter aan deskundigen tijdens hun verblijf in ontwikkelingslanden worden verleend. Hierdoor zal het project vermoedelijk een vertraging van minstens een jaar ondervinden.

Kameroen: Agrarisch centrum te Dsjang

Tijdens de reis in januari 1965 van minister J.E. Andriessen naar West-Afrika werd aan Kameroen hulp toegezegd bij de opzet van een agrarisch opleidingscentrum.
Na een bezoek van een Nederlandse landbouwdeskundige aan Kameroen ter nadere concretisering van de aard van de hulp viel de keuze op een centrum ter bevordering van de aardappel- en groentecultuur, met het accent op de aardappelcultuur, en wel in de omgeving van Dsjang. In de loop van november heeft de toekomstige projectleider ter plaatse met de Kameroense autoriteiten besprekingen gevoerd om tot een definitief uitvoeringsplan te komen. Daarbij bleek dat aldaar wensen bestonden de teelt van pootaardappelen centraal te stellen, hetgeen niet overeenkomt met de Nederlandse zienswijze. Door Nederland wordt thans een compromisvoorstel uitgewerkt.

Ecuador: Melkvee-instructiebedrijf Santa Catalina

Op dit melkveebedrijf, gelegen naast een bestaand landbouwproefstation nabij Quito, zal een opleiding in melkveeverzorging en veevoederproduktie worden gegeven aan abituriënten van landbouwscholen, die van vee- of landbouwbedrijven afkomstig zijn.
In de funkties van projectleider, landbouwkundig ingenieur en veeteeltpraktijkleraar is voorzien (aanstelling februari/maart 1966). Verwacht wordt, dat het project medio 1966 van start zal kunnen gaan.

Ecuador: Slachthuis te Quito

Beoogd wordt de verbetering van het bestaande slachthuis te Quito inclusief de gehele organisatie daarvan in de ruimste zin van het woord, alsmede de opleiding van dierenartsen en studenten in de veeartsenijkunde in het keuren van vlees, het slachten, de vleesbewaring, enz.
Het opstellen van het uitvoeringsplan is aanvankelijk sterk vertraagd door controversen tussen enkele Ecuadoriaanse instanties. Mede na een bezoek van de toekomstige Nederlandse projectleider zijn de moeilijkheden glad gestreken en mag verwacht worden dat ook met dit project medio 1966 een aanvang kan worden gemaakt.

EXTERNE BETREKKINGEN

Ten behoeve van hen die zich nader op de levensomstandigheden en levensgewoonten in het buitenland wensen te oriënteren, werd een "landendocumentatie" opgezet. Van deze faciliteit werd in het verslagjaar door hen, die op het punt stonden te worden uitgezonden, in toenemende mate een dankbaar gebruik gemaakt.
Ten behoeve van de opbouw van de documentatie werden contacten gelegd o.a. met het Centre International de Documentation Economique et Sociale Africaine (CIDESA) te Brussel.
Teneinde te voorzien in de groeiende behoefte om allerlei vertaalwerk op korte termijn gereed te krijgen werd aan het ministerie van Landbouw en Visserij vergunning gevraagd een tolk-vertaler in dienst van het IAC te mogen nemen. Goede hoop bestaat dat de betrokken functionaris nog in het jaar 1966 zal kunnen worden aangetrokken.
Van de contacten met internationale organisaties zijn die met de Unesco het meest vruchtdragend geweest. Deze organisatie kon weliswaar op korte termijn geen patronage aan de internationale cursus "Landbouwvoorlichting" verlenen, doch was wel bereid medewerking te geven en toe te staan dat deze medewerking in de brochures en andere officiële documentatie van deze cursus vermeld wordt.
Niet alleen de cursus "Landbouwvoorlichting" bleek bij de Unesco belangstelling te hebben gewekt. In het najaar werden voorstellen tot samenwerking en financiële steun ten behoeve van de post-universitaire cursus "Ontwatering" ontvangen, die zowel in de commissie van toezicht van deze cursus als het bestuur van het IAC, onderwerp van bespreking uitmaakten. Van Nederlandse zijde zal nadere informatie worden gegeven.
Het contact met de Europese Economische Gemeenschap te Brussel werd versterkt, in het bijzonder met het oog op de verstrekking van EEG-beurzen voor studie in Nederland en het bijwonen van cursussen.
De relaties met pers en radio tenslotte ontwikkelden zich bevredigend. De "persberichten" werden in toenemende mate door dagbladen en gespecialiseerde pers geheel of gedeeltelijk overgenomen.

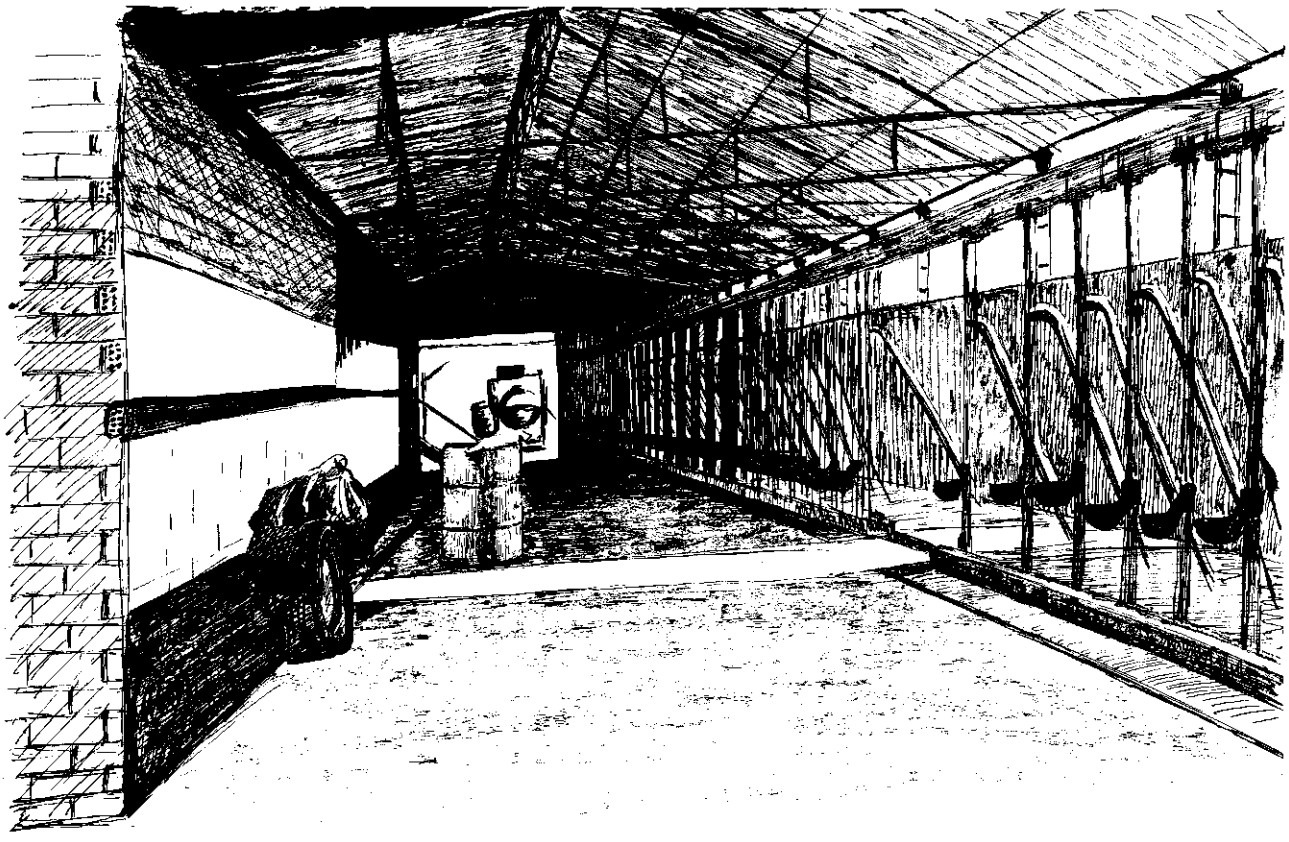

OPLEIDINGEN

Bij de opleidingen van buitenlanders kan een verdeling worden gemaakt in individuele specialisatie en opleiding in groepsverband, de cursussen. Bij het regelen van de opleidingen werd behalve van de Landbouwhogeschool en de instituten in Wageningen, veel steun en medewerking van de afdeling Fellowships van de directie ITH verkregen.

INDIVIDUELE SPECIALISATIE

Fellows

Onder "fellows" worden verstaan die buitenlanders die door een internationale of gouvernementele organisatie financieel in de gelegenheid worden gesteld hun vakkennis door studie en waarneming in de landen waar men op hun vakgebied ver gevorderd is, te vergroten. Houders van een "fellowship" kunnen hun studieprogramma individueel afwerken of zij kunnen in groepsverband met medefellows een cursus over een bepaald onderwerp volgen.
De fellows worden in Nederland in staat gesteld om een complementaire opleiding in, of een verdieping van hun vakgebied te krijgen, die in het algemeen een sterk praktische inslag heeft. Een vereiste is, dat de fellow een academische opleiding heeft genoten en/of enkele jaren praktische ervaring heeft. De kennis van de Engelse en soms ook van de Duitse of Franse taal is noodzakelijk. Door gesprekken met Nederlandse deskundigen, door het bezoek van instituten, bedrijven, instellingen en diensten wordt de blik van de fellow verruimd en zijn kennis vergroot. Hieraan zij toegevoegd, dat:

a. een complementaire opleiding in het algemeen dient te worden beschouwd als een periode van zelfstandig wetenschappelijk onderzoek, te verrichten onder leiding van specialisten op het betreffende vakgebied, voor een minimum duur van 3 maanden, en
b. een specialist voor een verdieping van het individuele vakgebied in het algemeen voldoende zal hebben aan discussies van enkele dagen met collega's hier te lande.

De duur van dergelijke bezoeken kan vóór de komst van fellows geheel door de samenwerkende instanties worden bepaald en vastgesteld, indien betrokkenen hun wensen en interessen wat meer uitgebreid zouden kunnen specificeren. Dit zou de tijd nodig voor het opmaken van studieprogramma's kunnen bekorten. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de in 1965 naar Nederland gekomen fellows, het totaal, en gesplitst naar individuele fellows en fellows in cursusverband. Tevens wordt weergegeven welke organisaties in 1965 fellowships verleenden.

fellowships verlenende instanties	individuele fellows		fellows in cursus-verband		totaal	
	'64	'65	'64	'65	'64	'65
VN	3	1	-	-	3	1
FAO	23	10	8	3	31	13
ILO	-	-	2	-	2	-
IAEA	1	-	-	-	1	-
UNESCO	1	-	-	-	1	-
OECD	1	-	-	4	1	4
Diverse	3	-	-	-	3	-
NFP	15	15	6	21	21	36
Totaal	47	26	16	28	63	54

De verdeling naar werelddeel van herkomst van de fellows is in de volgende tabel weergegeven:

	1964	1965
Amerika	8	11
Europa	25	10
Afrika (- Egypte)	12	12
Midden Oosten (+ Egypte)	11	7
Verre Oosten	7	14

De verdeling naar het studieterrein van de fellows geeft het volgende beeld:

	1964	1965
voorlichting	10	11
planteteelt	-	3
planteziekten	3	7
verwerking landbouwprodukten	3	3
cultuurtechniek	6	16
andere vakgebieden	41	10

De fellowship-afdeling van het IAC heeft tot taak de studie van de fellows binnen het agrarisch vakgebied mogelijk te maken. Dit omvat het beoordelen van de ingediende gegevens met betrekking tot het vakgebied en de duur van het verblijf, het

opstellen van een passend studieprogramma, de ontvangst en het voorlichten van de fellow, de controle op de afwerking van zijn studieprogramma, de begeleiding op alle mogelijke terreinen en de nazorg of follow-up. De persoonlijke gegevens van de fellow worden door de fellowship verlenende organisatie verstrekt. Blijkt hij niet te voldoen aan de eisen, dan wordt de aanvraag om een studieprogramma door het IAC afgewezen. Zou men tot toelating van minder gekwalificeerden overgaan, dan kan zulks moeilijkheden veroorzaken bij het plaatsen van later komende fellows en de ontvangende instanties overlast bezorgen. Tot de oorzaken van moeilijkheden dient in de eerste plaats het taalprobleem te worden gerekend. Het komt nog steeds voor dat buitenlanders op de door hen ingevulde formulieren een talenkennis vermelden die bij aankomst in Nederland niet in overeenstemming met de werkelijkheid blijkt te zijn. Hoewel alle betrokken instanties medewerking verlenen om de talenkennis zo juist mogelijk weer te geven is een strikt uitgevoerde controle in de praktijk moeilijk te verwezenlijken.
Voor het verwezenlijken van de opleiding van de fellows werd ook dit jaar zeer veel medewerking ontvangen van de erbij betrokken instellingen, instituten, bedrijven, diensten, enz. De medewerkers aldaar geven hun tijd en zorg aan de ontvangst, de vaktechnische voorlichting en de begeleiding van eventueel onderzoek door de fellow. Zonder deze vrijwillige medewerking van zovelen zou het niet mogelijk zijn het fellowshipprogramma in de huidige omvang uit te voeren.
Doordat de FAO uit landen waarvan het discutabel is of zij tot de ontwikkelingslanden behoren of tot de ontwikkelde landen fellows voor een specialisatie naar Nederland zendt, bestaat het gevaar dat Nederland op gebieden waar het een technische voorsprong heeft, deze sneller kwijtraakt. Niettemin prevaleert bij vele ontvangende instanties de gedachte dat onderlinge uitwisseling van kennis een noodzaak is als bijdrage voor het huidige voedselvraagstuk.

NFP-fellows

In het algemeen kan gezegd worden, dat de NFP-fellowships in belangrijke mate zullen kunnen bijdragen tot de verbreiding van het beeld van Nederland als land waar een grote kennis van de landbouw aanwezig is.
De aandacht besteed aan deze individuele stagiaires voor hun gehele welzijn, waaronder te verstaan: adequate en goedkope huisvesting, verzorging van recreatie, nazorg en uiteraard een interessant programma, zal veel verder doorgevoerd dienen te worden.

Bursalen

In 1965 werden door het IAC 20 beurzen toegekend, waarvoor de aanvragen soms al eerder waren ingediend dan in dit verslagjaar. Vijf van deze beurzen waren uitsluitend bestemd voor het bijwonen van de cursussen Landbouwvoorlichting en Ontwatering; 2 bursalen volgden een specialisatie in nematologie waarvan de cursus nematologie deel uitmaakt.
In het bijzonder met de fellowshipafdeling van de directie ITH wordt in deze nauw samengewerkt. Van de 20 beurzen werden er 7 verstrekt aan personen uit India, 9 aan aanvragers uit 3 landen uit Oost Europa (Hongarije, Polen en Tsjechoslowakije) en de overige aan landbouwkundigen uit Brazilië, Israël, Japen en de Verenigde Arabische Republiek. De verhouding van de totaal uitgekeerde beursbedragen aan bursalen uit ontwikkelde landen en ontwikkelingslanden was ca. 25 % en 75 %. Bovendien werden door de directie ITH, die de beurzen voor bursalen uit de ontwikkelingslanden verstrekt, nog een groot aantal beurzen rechtstreeks toegekend aan buitenlanders uit ontwikkelingslanden die een aanvraag voor een specialisatie op landbouwgebied hadden ingediend en die hiervoor door het IAC waren geaccepteerd.
Met ingang van 1966 zal het benodigde beursbedrag voor personen uit ontwikkelingslanden rechtstreeks verkregen worden van het ministerie van Buitenlandse Zaken hetgeen tengevolge zal hebben dat de regelingen van het IAC aan die van de directie ITH zullen worden aangepast. Enige besprekingen hierover hadden plaats in Wageningen en 's-Gravenhage. Voor degenen afkomstig uit ontwikkelde landen blijven de gelden verstrekt worden door de directie Landbouwonderwijs van het ministerie van Landbouw en Visserij.
De beurzencommissie vergaderde 3 maal n.l. op 5 februari, 22 april en 2 november. Behalve de gebruikelijke onderwerpen, zoals beursaanvragen en -toekenningen, werd o.m. het toenemende verlangen van buitenlandse regeringen dat aanvragen om toekenning van een beurs uitsluitend zullen worden ingediend via de diplomatieke kanalen onderwerp van gesprek. Dit geldt voor Ceylon, Egypte, India en Polen. Deze procedure heeft vaak tot gevolg dat een vertraging in het land waaruit de aanvraag afkomstig is, optreedt. Door de Rector magnificus van de LH werd met de landbouwfaculteit van de Universiteit van Warschau een regeling getroffen voor wederzijdse uitwisseling van studenten en wetenschappelijk personeel van beide instellingen binnen het kader van een cultureel ac-

coord tussen de regeringen van Polen en Nederland. Hierbuiten kunnen door het IAC geen beurzen aan Polen beschikbaar worden gesteld voor een specialisatie op de instituten of voor het bijwonen van cursussen, tenzij het jaarcontingent van 25 beursmaanden van de LH nog niet is besteed. Hangende een andere regeling werden aanvragen uit Polen om in 1966 voor een specialisatie naar Wageningen te komen, nog niet in behandeling genomen.
De volgende tabel geeft een overzicht van het aantal beurzen door Nederlandse instanties verleend:

Beurs verlenende instantie	Individuele opleiding	Opleiding in cursusverband	Totaal
NFP	15	21	36
Min.O en W	10	4	14
IAC	15	5	20
Overige	-	2	2
Totaal	40	32	72

Overige buitenlanders

Voor een individuele specialisatie werden 172 aanvragen ontvangen, waarvan 132 uit ontwikkelingslanden. Van de overige 40 waren 25 uit Europa (zonder Griekenland, Turkije en Joegoslavië, die tot de ontwikkelingslanden worden gerekend) afkomstig.
In de volgende tabel is weergegeven uit welke werelddelen de aanvragen afkomstig waren, alsmede het resultaat van de behandeling.
De onderwerpen, waarvoor bij een individuele specialisatie grote belangstelling bestond waren in hoofdzaak planteziekten (inclusief entomologie en virologie), tuinbouw, veeteelt (inclusief veevoeding en pluimveeteelt) en zuivel.

Voor een individuele specialisatie, die langer dan 1 maand duurde, kwamen buiten promovendi en studenten, 107 buitenlanders naar Wageningen. De gemiddelde verblijfsduur was $5\frac{1}{2}$ maand hetgeen een maand langer is dan in 1964. Er is verschil in tijdsduur van specialisatie tussen degenen die uit ver verwijderde landen komen, zoals bijv. Australië, en die uit dichterbij gelegen landen afkomstig zijn. Ook andere factoren zijn hierbij van invloed. Zo bleek dat 5 personen uit Australië gemiddeld $7\frac{1}{2}$ maand in Nederland verbleven en 7 personen uit Afrika gemiddeld 3 maanden.

CURSUSSEN

Tot nog toe is het IAC voornamelijk betrokken geweest bij opleidingen van buitenlanders met een universitaire opleiding op M.Sc. (agr.)-niveau of hoger en vrijwel niet met opleidingen die liggen op het niveau van B.Sc. (agr.), noch met opleidingen in cursusverband op lager niveau.
In 1965 werden cursussen gegeven op het gebied van de nematologie, van de landbouwvoorlichting en van de ontwatering, terwijl tevens voorbereidingen werden getroffen voor een in januari 1966 aan te vangen nieuwe cursus op het gebied van de bodemkunde.
Voor elke cursus is het nodig het gewenste niveau van de leergang vast te stellen. Hiertoe behoort het bepalen van de vakstof, de vereiste diepgang en de duur; het aanwijzen van de docenten en de sprekers, daarbij overlapping in de te behandelen vakstof vermijdend; het regelen van het praktische werk voor de deelnemers; de beoordeling van de toelating of afwijzing van deelnemers. Deze voorbereiding kan niet uitsluitend door het IAC gebeuren, zodat commissies zijn aangezocht om namens het IAC voor de onderwijskundige aspecten een toeziende functie te vervullen en eventuele cursusleiders bij te staan. Het organisatorische, administratieve en financiële gedeelte wordt geheel door het IAC geregeld.

werelddeel	aanvragen	aanvaard per 31-12-1965	afgewezen of naar elders verwezen	in behandeling op 31-12-1965
Amerika	20	8	5	7
Europa	43	15	11	17
Afrika (zonder Egypte)	25	11	10	4
Midden Oosten (met Egypte)	27	11	9	7
Verre Oosten	57	17	18	22
Totaal	172	62	53	57

Het spreekt vanzelf dat een goede samenwerking behoort te bestaan tussen de wetenschappelijke leiding en het organisatorisch apparaat. Deze samenwerking is in het verslagjaar zeer hecht geweest, mede door het inschakelen van z.g. cursusleiders voor elke cursus afzonderlijk.

Cursus Nematologie

Van 15 maart tot 1 juli werd onder leiding van Dr. M. Oostenbrink een nieuwe cursus nematologie in de Engelse taal voor buitenlanders gegeven. De grondslagen van de nematologie werden behandeld en veel tijd werd besteed aan praktische oefeningen op het gebied van identificatie, diagnose en veldwerk. Deelnemers moesten in het bezit zijn van een M.Sc. diploma met als hoofdvak zoölogie (entomologie), plantkunde (planteziekten) of aanverwante onderwerpen. Ook houders van een B.Sc. diploma met een aantal jaren ervaring konden worden toegelaten. Het IAC was behulpzaam bij de administratieve voorbereiding.
De cursus werd bezocht door 12 personen uit 7 landen en werd met groot enthousiasme door de deelnemers gevolgd. Aan hen werd een certificaat uitgereikt tijdens een slotvoordracht door Dr. Oostenbrink. Door de directie ITH werd financiële medewerking verleend door het toekennen van een aantal beurzen. Dank zij de medewerking van de LH konden de voordrachten en de praktische oefeningen worden gehouden bij de onderafdeling Nematologie van de afdeling Fytopathologie.
Het ligt in de bedoeling deze cursus in 1966 te herhalen waarbij ook enkele buitenlandse docenten voor het houden van voordrachten zullen worden uitgenodigd.
De cursus zal vanaf 1966 niet meer op incidentele basis, doch in IAC-verband als post-graduate opleiding worden gegeven. Daarom is overgegaan tot instelling van een commissie van toezicht onder voorzitterschap van Dr. Oostenbrink. Deze bestaat uit vertegenwoordigers van het IPO en die van de PD, en daarnaast, in verband met het onderstrepen van het belang van de internationale samenwerking op dit gebied, Prof. Dr. L. de Coninck van de Universiteit te Gent en de heer Delamare Debout-

teville van de ORSTOM in Parijs. Door deze internationale samenwerking is het mogelijk om een aansluiting te krijgen met andere opleidingen op dit gebied in het buitenland. Ir. J.A. van Berkum werd belast met het secretariaat en de cursusleiding.

Cursus Landbouwvoorlichting

Van 11 juli tot en met 6 augustus werd het "13th International Training Centre on Rural Extension" gehouden. Door de Landbouwhogeschool werd de Aula wederom welwillend beschikbaar gesteld. Het programma omvatte 5 hoofdthema's:

1. Voorlichtingsmethoden en "programme planning"
2. De rol van de voorlichting in verband met de plattelandsontwikkeling
3. "Farm and Home management"
4. Arbeid (op het bedrijf en thuis)
5. "Marketing"

In afwijking van voorgaande bijeenkomsten werden ditmaal drie, in plaats van twee, workshops georganiseerd. Buiten de programme planning en farm management workshops kon ditmaal ook een keuze gemaakt worden uit één van de 7 onderdelen van de "workshop audio visual aids" namelijk: dia's behandeld door de heer Winzer (AID, Duitsland); lezingen eveneens door de heer Winzer; persartikelen Mevr. Bausch (Ministerie van Landbouw en Visserij); radio en televisie (de heer Sigsworth, BBC); eenvoudige drukmethoden (de heer Goedewaagen, PUDOC); flanellograph de heer Klein (Duitsland); bijeenkomsten de heer Dostal (Frankrijk).
De onderwerpen van de heer Winzer waren speciaal voor de duitssprekende deelnemers, die van mevrouw Bausch en de heren Sigsworth en Goedewaagen voor de engelssprekende, terwijl de fransprekende deelnemers een keuze konden maken uit onderwerpen geleid door de heren Klein en Dostal.
In totaal werden 23 inleidingen gehouden, betrekking hebbende op de vijf genoemde hoofdthema's. 83 deelnemers uit 27 verschillende landen namen aan deze cursus waarbij zoals gebruikelijk Engels, Frans en Duits de officiële talen waren, deel.
Hoewel het aantal deelnemers aanmerkelijk minder was dan in de voorafgaande jaren was het ook nu nog zeer moeilijk voor de deelnemers geschikte accommodatie te vinden. Ook nu moest weer een aantal in de kleinere hotels ondergebracht worden.
Een overzicht van de deelnemers aan deze cursus, gerangschikt naar het land van herkomst, is opgenomen in bijlage II.

Cursus Ontwatering

De 4e cursus over ontwatering kon weer in één van de lokalen van de afdeling Landbouwscheikunde op "de Dreijen" worden gehouden. Zij had plaats van 13 september - 17 december met 22 deelnemers uit 18 landen en werd georganiseerd door het IILC en het IAC, in samenwerking met een groot aantal andere instellingen. De voordrachten werden aangevuld door een aantal excursies naar verschillende delen van ons land.
Voor een meer gedetailleerd overzicht over de gang van zaken bij deze post-universitaire cursus moge worden verwezen naar bijlage III.

Cursus Bodemkunde

Zoals reeds in het vorige jaarverslag werd vermeld waren er plannen om een cursus bodemkunde te geven.
In de loop van dit jaar werd een Commissie van Toezicht samengesteld, bestaande uit Prof. Dr. Ir. P. Buringh (voorzitter) Prof. Dr. Ir. G.H. Bolt, Prof. Dr. L.J. Pons, Dr. Ir. F.W.G. Pijls, Dr. Ir. M. Rosanow (leden), terwijl als secretaris Dr. Ir. J.S. Veenenbos en als adviseur Ir. A.H. Haak werden aangewezen. Deze commissie werd door de voorzitter van het IAC op 12 maart geïnstalleerd.
De cursus zal gedurende 3 maanden bestaan uit een algemeen gedeelte waarna een splitsing mogelijk is in de richting bodemkartering (ca. 6 maanden) waarin opgenomen luchtkartering (ca. 2 maanden bij het ITC) of grond- en gewasanalyse (ca. 4 maanden).
Voor de cursus, die 6 januari 1966 zal beginnen, kreeg de commissie vele aanvragen te beoordelen. Uiteindelijk konden 19 deelnemers worden toegelaten voor het algemeen gedeelte, 10 voor de verdere specialisatie in bodemkartering en 6 voor de bodem- en gewasanalyse; de overigen zullen na 3 maanden weer naar hun land terugkeren.
Het organisatorische gedeelte was in handen van het IAC, het wetenschappelijke in die van de cursusleider, Dr. Veenenbos. Dank zij de grote medewerking van de afdeling Landbouwscheikunde zal op "de Dreijen" ruimte kunnen worden gevonden voor de colleges en laboratoriumwerk. Vanwege de directie ITH kon een aantal beurzen, inclusief een deel van de internationale reiskosten, beschikbaar worden gesteld.

Cursus Nederlands

De 17e cursus Nederlands voor buitenlanders, die omstreeks september 1964 waren gearriveerd, werd in 1965 voortgezet met een kleinere groep, die

zich verder in de Nederlandse taal, in het bijzonder de conversatie, wenste te bekwamen. Deze cursus werd voortgezet tot eind april.
De 18e cursus begon met negen deelnemers op 25 januari, en liep eveneens tot eind april.
Eind maart ving voor een nieuwe groep, bestaande uit 12 deelnemers, de 19e cursus aan, welke eindigde op 31 mei 1965.
In september begon de 20e cursus in de Nederlandse taal. Op de eerste les waren er 15 cursisten, te weten vijf Amerikanen, drie Engelsen, drie Indiërs, een Griekse, een Tsjech, een Oostenrijker en een Argentijn. Later voegde zich nog een Egyptisch echtpaar bij hen. Over het algemeen kan worden gesteld, dat deze begincursus met enthousiasme werd gevolgd. Uit deze groep is een conversatiegroep overgebleven, die nog ruime tijd bijeen bleef.
Gezien het feit dat ook in dit jaar enige buitenlanders arriveerden nadat de 20e cursus begonnen was, werd uit deze later aangekomenen, bestaande uit een Philippijn, een Egyptenaar, een Ghanees en een Koreaan, alsmede een Amerikaan, een tweede groep gevormd. Bij hen voegde zich later nog een Nigeriaan.
In het verslagjaar werd evenals in het voorgaande jaar, de leerstof zo eenvoudig mogelijk gehouden en afgestemd op het praktische leven van elke dag, en waar gewenst, aangevuld met stof naar aanleiding van door de cursisten ten aanzien van bijzondere onderwerpen, gestelde vragen.
De algemene opmerking, welke men ieder jaar wederom kan vernemen is dat de cursisten weinig gelegenheid krijgen de lessen in de praktijk toe te passen, omdat iedereen zowel in laboratoria als in winkels, of elders, Engels met de buitenlanders spreekt.

SOCIALE EN CULTURELE ZORG

In verslagjaar werden door de gemeente Wageningen 11 woonruimten ter beschikking gesteld van buitenlanders, die door het IAC voor bewoning waren voorgedragen.
Het IAC stelde zich garant voor de betaling van de huur voor het geval dat tussen het vertrek van een buitenlandse familie en de aankomst van een nieuwe een korte periode zou liggen. Hierdoor kon worden voorkomen dat een woonruimte in die tussentijd aan een niet-buitenlander werd toegewezen.
Uitvoerige besprekingen werden gevoerd met de VVV om tot een oplossing te komen van de huisvestingsmoeilijkheden en over de voorlichting omtrent de mogelijkheden op dit gebied. Helaas moest een aantal aanvragers uit binnen- en buitenland worden medegedeeld dat het IAC geen andere hulp meer kon bieden dan assistentie bij het zoeken.
Een aantal afdelingen van de Landbouwhogeschool en instituten trachten nu op eigen gelegenheid onderdak te vinden, hetgeen weliswaar een verlichting betekent voor het IAC, doch tevens een verzwaring omdat geen overzicht meer kan worden behouden over vrijkomende woonruimten.
In april werd een bespreking gevoerd met het bestuur van de International Club over een aantal kwesties, betrekking hebbend op deze club, o.m. over een andere indeling van de lokalen, uitbreiding van het clubgebouw en de administratie. De subsidie van het IAC aan de International Club werd verhoogd, terwijl het IAC medewerking verleende aan enkele culturele avonden en bij de verzending van circulaires.
Verschillende excursies werden gehouden, deels georganiseerd voor alle buitenlanders, deels voor deelnemers aan een cursus, aangevuld met andere buitenlanders die voor korte tijd in Wageningen waren en voor zover er plaatsruimte in de bus was. Zo werden bezoeken gebracht aan Rotterdam (havens en Euromast) en de Keukenhof met 45 deelnemers uit 13 landen, alsmede aan Aalsmeer, Volendam, Monnikkendam en Amsterdam met 47 personen uit 25 landen.
Voor cursisten hield mevr. Ir. G. Buringh-Groeneveld Vedder wederom een inleiding over Nederland op de International Club. Tevens werden aldaar enkele films vertoond.
Aan het begin van het zomer- en winterseizoen werd aan de buitenlanders een opgave gezonden van de komende gebeurtenissen op cultureel en toeristisch gebied.
De stichting "Kompas" uit Amsterdam bemiddelde om buitenlanders in Wageningen in contact te brengen met Nederlandse families elders in ons land en hen een invitatie te verschaffen voor een bezoek tijdens een weekend.
Ook het werk van de UVV, ten bate van de buitenlandse dames in Wageningen, dient speciaal vermeld te worden. Regelmatig gehouden theemiddagen, excursies, kook-middagen en afscheidsbijeenkomsten die druk werden bezocht, vormden een belangrijk aandeel in de "opvang" van buitenlanders en hun familie.
In verband met de plannen van het ITAL om te komen tot een Europese school voor buitenlandse kinderen van 5 - 12 jaar werden enkele besprekingen gevoerd en een bezoek gebracht aan de Europese School te Mol (België). De school kon in 1965 nog niet geopend worden.

CONGRESSEN, EXCURSIES EN BEZOEKERS

INTERNATIONALE BIJEENKOMSTEN

Het jaar 1965 gaf een bijzondere activiteit op dit gebied te zien. Bij niet minder dan 8 internationale bijeenkomsten was het IAC betrokken. Behalve de voorbereiding voor deze congressen en symposia dienden bovendien nog de werkzaamheden voor de bijeenkomsten, die in het voorafgaande jaar plaatsvonden, te worden afgesloten en werden reeds de eerste vergaderingen voor de in de komende jaren te houden bijeenkomsten gehouden.
Gelukkig konden, door de aanstelling van de heer Smit bij de afdeling Congressen, Excursies en Bezoekers de werkzaamheden iets beter verdeeld worden, daar de heer Smit nu de meeste excursies, die niet verbonden waren aan congressen of cursussen, voor zijn rekening kon nemen.
De helft van het aantal te organiseren bijeenkomsten moest door plaatsgebrek wederom buiten Wageningen georganiseerd worden.

Symposium "Celdifferentiatie"

In de Aula van de Landbouwhogeschool werd van 26 t/m 29 april het "International Symposium on Cell Differentiation" gehouden.
Een zestal buitenlandse en één Nederlandse spreker hielden hier voordrachten terwijl het laboratorium voor Bloembollenonderzoek te Lisse in de hal een tentoonstelling over de bloeiperiodiciteit van bloembollen had ingericht.
Het symposium werd bijgewoond door ruim 200 deelnemers uit 19 landen; het grootste deel daarvan was uit Nederland afkomstig.

FAO/WHO - Codex alimentarius

De FAO/WHO Codex alimentarius" - commissie kwam evenals vorig jaar weer bijeen in de Grafelijke Zalen op het Binnenhof te 's-Gravenhage en wel van 10 - 15 mei. De vergadering stond onder leiding van Prof. Dr. Ir. M.J.L. Dols, raadadviseur in algemene dienst bij het ministerie van Landbouw en Visserij. Aanwezig waren 41 deelnemers en adviseurs, afkomstig uit 13 verschillende landen en namens 5 internationale organisaties.
Een van de voornaamste besluiten van de vergadering was het instellen van een 9-tal sub-commissies voor de diverse groeperingen van toevoegingen aan levensmiddelen (food additives). Een negental landen werd verzocht om met behulp van een ander land een basislijst samen te stellen van die toevoegingsmiddelen die in het eigen land binnen de betreffende groeperingen worden aangetroffen. Deze lijsten zullen op de bijeenkomst van 1966 dan nader worden besproken. Op één van de middagen werd een excursie naar de bollenvelden en de Keukenhof georganiseerd.

6e Internationale Champignoncongres

Op verzoek van het Tuinbouwconsulentschap voor de champignonteelt verleende het IAC zijn medewerking bij de organisatie van een symposium voorafgaande aan het 6e Internationale Champignoncongres en bij de organisatie van dit congres zelf.
Het wetenschappelijk symposium over de gekweekte champignon werd op 28 en 29 mei in de collegezaal van het laboratorium voor Entomologie, Fytopathologie en Virologie van de Landbouwhogeschool te Wageningen gehouden.
Dit symposium was het eerste in de geschiedenis van de champignoncultuur. In voorafgaande jaren werden alleen congressen gehouden. Het voordeel van de nieuwe opzet was dat de wetenschappelijke lezingen die voor de kwekers van betrekkelijk weinig betekenis zijn nu alleen werden gegeven voor wetenschappelijk onderzoekers tijdens het symposium. Onderwerpen, die meer op de praktijk zijn afgestemd, werden nu tijdens het congres behandeld.
Aan het symposium werd deelgenomen door 88 deelnemers uit 17 landen. De meeste symposiumdeelnemers woonden ook het congres bij. De 18 lezingen handelden over de erfelijkheid van de champignon (1), compost (4), stofwisseling (3), groeistoffen (2), knopvorming (7) en virusziekten (1).
Op het congres werden samenvattingen van de op het symposium gehouden voordrachten gegeven. Het congres werd bijgewoond door meer dan 350 deelnemers en vond plaats in het RAI-gebouw te Amsterdam. De organisatie aldaar was in handen van het Congresbureau der gemeente Amsterdam. Van 1 t/m 3 juni werden 22 voordrachten gehouden, gevolgd door een forum, terwijl op 4 en 5 juni excursies werden georganiseerd.
De bijeenkomst in het RAI-gebouw gaf een goede gelegenheid om met de moderne inrichting van een congrescentrum kennis te maken. Hoewel uiterst modern, vertoonde bijvoorbeeld de plaatsindeling van o.a. secretariaat en bal i nog vele onvolkomenheden.

"Pathology section, EAPR"

Van 9 t/m 11 juni vond in het Instituut voor Plan-

tenziektenkundig Onderzoek te Wageningen een bijeenkomst plaats van de "Pathology Section" van de "European Association for Potato Research". De voertaal voor deze bijeenkomst was Engels. 59 deelnemers uit 11 verschillende landen namen er aan deel.
In totaal werden 27 voordrachten over aardappelziekten gehouden, waarna in de namiddag van 10 juni nog een rondrit door Wageningen werd gemaakt om de deelnemers een idee te geven van dit centrum van landbouwkundig onderzoek. Tot besluit werd op 11 juni nog een excursie naar de IJsselmeerpolders gemaakt.

Internationale Studiedagen Nederlandse Zoötechnische Vereniging

De Nederlandse Zoötechnische Vereniging verzocht het IAC behulpzaam te zijn bij de organisatie van de Studiedagen van deze vereniging. Deze dagen werden aan verschillende secties ten dienste gesteld.
Op 18 en 19 juni vond in het Instituut voor Veeteeltkundig Onderzoek te Zeist de vergadering plaats van de "subcommission on progeny testing of the commission on pig production". Hieraan werd door 64 personen deelgenomen. Deze vergadering werd afgesloten met een excursie op 20 juni naar de Deltawerken, die de deelnemers verder naar Noordwijk bracht waar in hotel "Huis ter Duin" de overige zittingen van de studiedagen werden gehouden. Oorspronkelijk was Scheveningen als congresplaats gekozen, doch door het wegvallen van belangrijke hotelaccommodatie kon dit geen doorgang vinden. Gelukkig kon met hotel "Huis ter Duin" een overeenkomst gesloten worden, waarbij dit hotel, zeer tot genoegen, als congrescentrum dienst deed.
Bij het symposium KI bij varkens, dat op 21 juni werd gehouden, waren 121 deelnemers aanwezig. Na een 4-tal voordrachten werd een aantal korte inleidingen door landenafgevaardigden gehouden. Tevens vonden op deze dag de bijeenkomsten van de studiecommissie voor diervoeding plaats.
Donderdag 22 juni vond de opening plaats van het "symposium on carcass value" dat door 198 afgevaardigden werd bijgewoond. Eén van de belangrijkste onderdelen was hier de demonstratie van ultrasonische meetapparatuur voor het bepalen van de dikte der vetlaag bij levend- en de controle

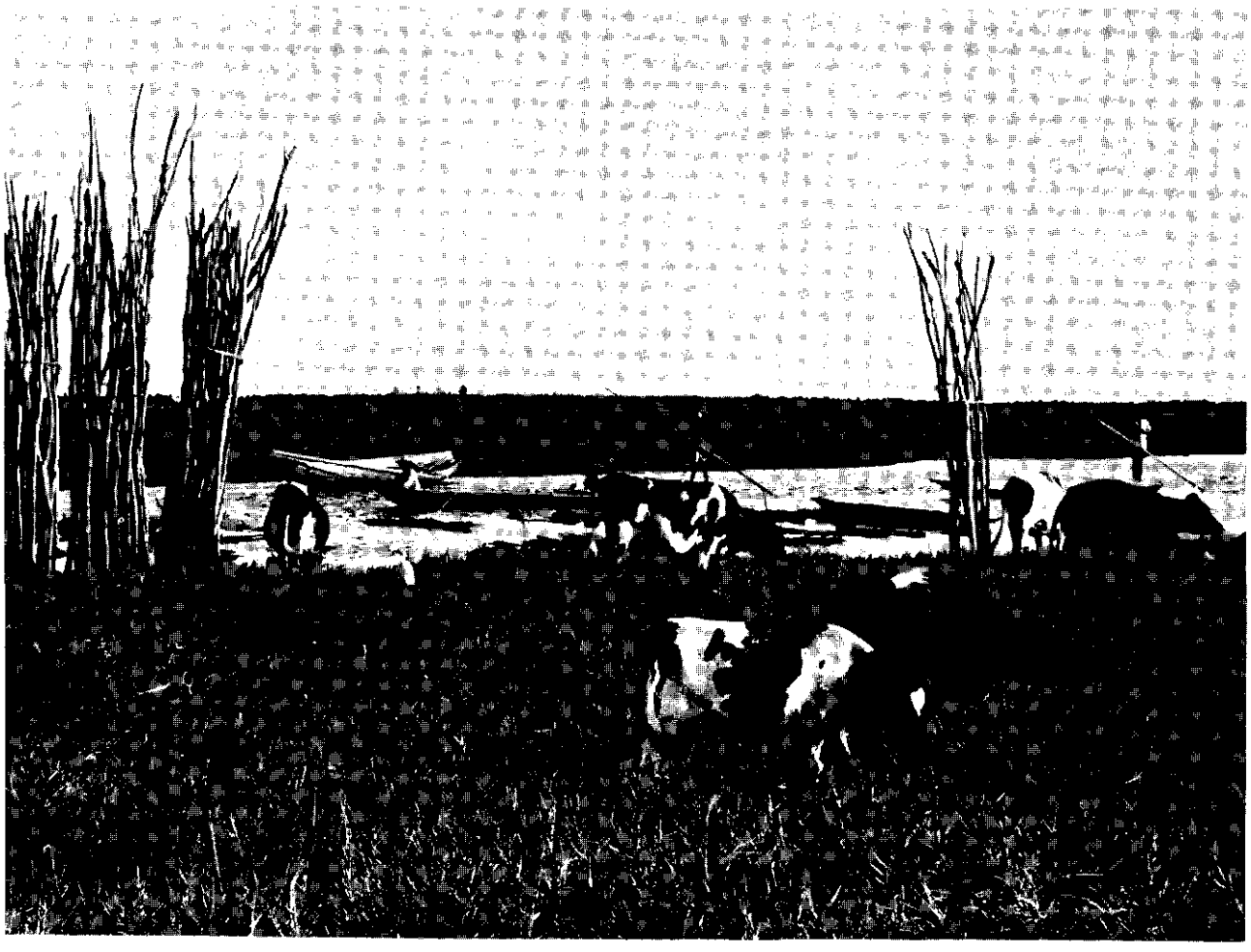

hierop bij geslacht vee.
De receptie die door het ministerie van Landbouw en Visserij in het Frans Hals-museum te Haarlem werd aangeboden, was zeer geslaagd en werd door alle deelnemers wel bijzonder op prijs gesteld. Op 23 juni werden de afzonderlijke studiecommissies in de gelegenheid gesteld afzonderlijk te vergaderen, waarna de studiedagen besloten werden met een tweedaagse excursie waarbij een bezoek werd gebracht aan enkele speciaal hiervoor georganiseerde demonstraties van zwartbont- en roodbont vee en Texelse schapen. Ook aan het KI-centrum te Heino, het eiwit controle laboratorium van de Gelders-Overijselse Bond van Coöperatieve Zuivelfabrieken te Zutphen en het Instituut voor Veevoedingsonderzoek werden bezoeken gebracht.

European Grassland Federation

De "First General Meeting of the European Grassland Federation" werd op verzoek van de Nederlandsche Vereniging voor Weide- en Voederbouw, een studiekring van het Koninklijk Genootschap voor Landbouwwetenschap, van 24 juni t/m 2 juli in het scheikundecomplex "de Dreijen" te Wageningen georganiseerd. Door de LH werd hiertoe welwillend één der collegezalen in dit gebouwencomplex afgestaan.
Op een graslandsymposium, dat in september 1963 in Hurley (V.K.) was gehouden, werd de idee geboren deze eerste bijeenkomst in Wageningen te doen plaatsvinden. Als hoofdonderwerp voor deze bijeenkomst werd gekozen: "Nitrogen and Grassland". In sectie 5 werden hierover 5 lezingen gehouden, terwijl enkele middagen besteed werden aan het bezoeken van proefboerderijen in de omgeving van Wageningen.
In verband met de beschikbare fondsen werd alleen Engels als congrestaal gebruikt, zodat geen tolken nodig waren. Voorafgaand aan de bijeenkomst werd een driedaagse excursie door Nederland gemaakt, waarbij vooral naast bezoeken aan proefvelden de natuurlijke graslandassociaties bijzondere belangstelling hadden. Aan de bijeenkomst werd behalve door een aantal Nederlanders deelgenomen door 82 personen uit 18 verschillende landen.

Werkgroep kwaliteit pootaardappelen

Van 29 juni t/m 2 juli maakte de werkgroep voor de harmonisatie van de kwaliteitseisen van pootaardappelen van de Economische Commissie voor Europa (ECE) een excursie door Nederland, en werd 1 dag in Wageningen vergaderd. Bij de opzet van het programma werd door het IAC medewerking verleend. Met de uitvoering hiervan had het Centraal Orgaan ter Bevordering van de Veredeling en de Voorziening met Teeltmateriaal van Landbouwgewassen zich belast.

EXCURSIES

Het aantal door het IAC, dikwijls tot in details voorbereide excursies van buitenlandse bezoekers, vertoont sinds 1961 een stijgende lijn, hetgeen de desbetreffende grafiek duidelijk illustreert. Een uitzondering vormt het jaar 1964, dat qua aantal deelnemers, slechts 841 personen telde.

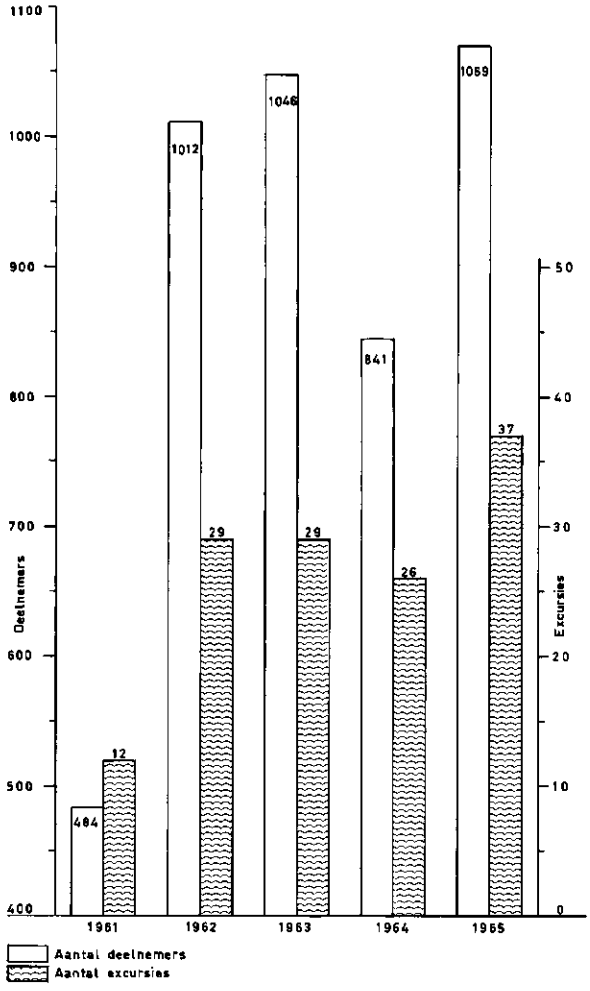

Het gemiddelde aantal deelnemers per excursie ligt ongeveer op 35. Slechts in 1964 was dit lager. De aanvragen kwamen ditmaal uit 15 verschillende landen.
Een achttal werd, na reeds gedeeltelijke voorbereiding, geannuleerd; n.l. uit Duitsland twee, wegens te weinig tijd van voorbereiding in het land zelf; uit Colombia, Brazilië en Duitsland ieder één, zonder opgave van redenen; uit Denemarken een en uit Italië twee, welke voorlopig werden uitgesteld tot 1966.

land van herkomst	aantal excursies	aantal deelnemers
Argentinië	2	52
Brazilië	1	25
Columbia	1	8
Congo	1	20
Denemarken	1	16
Duitsland	10	408
Frankrijk	16	342
Griekenland	1	59
Ierland	1	21
Israël	1	17
Italië	4	135
Nederland	1	17
Noorwegen	1	28
Spanje	1	35
Zwitserland	1	32
Uit meer dan één land	2	65
Totaal: 15 landen	45	1280
Afgelast	8	211
Totaal	37	1069

Een der internationale groepen bestond uit een 40-tal studenten van het Institute of Social Studies, 's-Gravenhage, dat door bemiddeling van het IAC een 1-dags excursie maakte op cultuurtechnisch gebied.

De gemiddelde duur van een excursie was 3 à 4 dagen, terwijl de langste 14 dagen duurde, n.l. die van een groep landbouwtechnici uit Israël. Een voor dit gezelschap gelukkige omstandigheid was, dat in deze excursieperiode in de Wilhelminapolder in Zeeland een bietenrooimachinedemonstratie werd gegeven, terwijl de Landbouwwerktuigenbeurs in Zuidlaren ook in het programma kon worden opgenomen.

De interesse van de Duitse groepen lag voornamelijk op cultuurtechnisch gebied, zodat voor deze excursies de nieuwe polders en de afsluitdijk steeds een dankbaar object vormden. De Fransen hadden de meeste belangstelling voor veeteelt- en zuivelbedrijven, terwijl die van de overige groepen vooral uitging naar de tuinbouw in het algemeen. Meestal is, voordat de betreffende excursie in Nederland aankomt, reeds bekend op welk gebied de belangstelling ligt. Door het IAC wordt voor elke deelnemer een pakket documentatie uitgezocht, dat spoedig na de eerste kennismaking wordt uitgedeeld. De inhoud hiervan bestaat uit stencils en vakliteratuur over de betreffende onderwerpen, brochures van de ontvangende instituten en/of organisaties en folders over de bezoekobjecten van meer toeristische aard.

De hotelaccommodatie in Wageningen is nog steeds een struikelblok, dat van de medewerkers van het IAC nogal wat improvisatie- en organisatievermogen eist. Een Duitse groep, uit 95 personen bestaande, moest b.v. in 5 verschillende hotels worden ondergebracht t.w. 2 in Wageningen en 3 in Rhenen.

Zonder uitzondering waren alle deelnemers aan de excursies tevreden en voldaan als zij naar hun land

terugkeerden. Dit is zeker niet in het minst te danken aan de ontvangende instanties, die steeds weer klaarstonden met hun deskundigen, die elke vraag naar genoegen konden beantwoorden.

BEZOEKERS

Ook dit jaar steeg het aantal buitenlandse bezoekers, dat door het IAC een volledig gedetailleerd programma liet voorbereiden. Hoewel dit aantal (124) slechts een gedeelte is van diegenen, die door bemiddeling van het IAC een bezoek brachten aan Wageningen, gaat men er steeds meer toe over reeds geruime tijd van tevoren het IAC in te schakelen door een verzoek in te dienen om een programma op te stellen. Deze gunstige tendens wordt ook door de ontvangende afdelingen van de Landbouwhogeschool en de instituten toegejuicht, aangezien een centrale bezoekenregeling een overbelasting voorkomt. Een belangrijk aantal bezoekers werd dan ook dit jaar, na een rechtstreeks verzoek aan het voor hen meest interessante instituut, door dit instituut aan het IAC doorgegeven met het verzoek een verder programma samen te stellen. De overige bezoekers, waaronder vaak deelnemers aan voorgaande cursussen, werden door de organisaties waarbij zij werkzaam zijn bij het IAC aangemeld, terwijl ook enkelen, zonder voorafgaande correspondentie, plotseling het bureau binnenstapten en om bemiddeling verzochten voor een bezoek. Ook deze personen konden naar tevredenheid worden geholpen.
De bezoekers kwamen uit 35 verschillende landen t.w.:

Argentinië	3
Australië	2
Brazilië	1
Bulgarije	10
Canada	1
Chili	2
Cuba	2
Denemarken	5
Duitsland	4
Egypte	1
Finland	1
Frankrijk	3
Ghana	1
Griekenland	4
Ierland	1
Israël	4
Italië	5
Japan	8
Joegoslavië	10
Kenya	2
Korea	3
Luxemburg	2
Maleisië	3
Nigeria	1
Noorwegen	1
Polen	1
Roemenië	2
Soedan	3
Thailand	3
Turkije	4
Venezuela	1
Ver. Koninkrijk	17
Ver. Staten	6
Zambia	3
Zuid Afrika	4
Totaal	124

Onder de bezoekers uit Joegoslavië was een zestal varkensspecialisten, dat op verzoek van de OECD een programma van 6 weken kreeg. Hoewel uiteenlopend van 1 dag tot 6 weken, was ook ditmaal de gemiddelde duur van een bezoek 5 dagen. Stond in de voorgaande jaren Japan aan de top, ditmaal leverde het Verenigd Koninkrijk het grootste aantal bezoekers. Evenals voor de deelnemers aan excursies, ontvangt ook de individuele bezoeker een pakket documentatie; echter met dit verschil, dat deze documentatie pas wordt gecompleteerd na een eerste oriënterend gesprek, waaruit meestal blijkt op welk terrein de interesse het meest ligt.
De grootste belangstelling bestond voor de sectoren veeteelt en zuivel. Men had interesse voor de volgende vakgebieden:

Akker- en weidebouw	3
Algemene landbouw	13
Biochemie	2
Bodemonderzoek	7
Bosbouw	1
Cultuurtechniek	4
Documentatie & statistiek	2
Landbouweconomie	1
Landbouwhuishoudkunde	1
Landbouwvoorlichting	6
Landbouwtechniek	11
Microbiologie	1
Natuur- en weerkunde	1
Plantefysiologie	2
Planteveredeling	7
Planteziekten	11
Tropische landbouw	3
Tuinbouw	13
Veeteelt- en zuivel	15
Weg- en waterbouwkunde	8
Diverse vakgebieden	12
Totaal	124

BEZOEK VAN BUITENLANDERS AAN WAGENINGEN

Op de wijze, zoals beschreven is in het jaarverslag over 1963, konden dank zij de grote medewerking van deze instellingen weer gegevens worden verzameld van de buitenlandse bezoekers aan de Landbouwhogeschool en aan de instituten. In het verslagjaar werden bijna 6000 buitenlandse landbouwdeskundigen geregistreerd, waarvan 2251 individuele bezoekers en 3729 in groepsverband (9 of meer per groep). Zowel het totaal aantal, als dat van de individuele bezoekers, die voor de wetenschappelijke instellingen het meest waardevol zijn, is hoger dan in enig voorgaand jaar. Het aantal bezoekers in groepsverband is weliswaar hoog, maar iets minder dan in 1963. Over de laatste 5 jaren waren de aantallen:

Bezoekers	1961	1962	1963	1964	1965
Individueel	1701	1918	1997	2049	2251
In groepsverband	2051	3015	3800	3003	3729
Totaal	3752	4933	5797	5052	5980

Voor een overzicht per land moge worden verwezen naar bijlage IV.
Wat betreft Amerika liep het bezoek in groepsverband uit de Verenigde Staten met ca. 140 personen terug, waardoor het totaal aantal bezoekers uit dat werelddeel eveneens ongeveer 140 personen minder was.
Uit Europa kwamen dit jaar ca. 450 bezoekers meer dan in 1964, vnl. door individuele bezoeken. Uit België, Engeland, Finland, Hongarije, Polen en Tsjechoslowakije nam het aantal bezoekers toe; dat uit Duitsland en Frankrijk nam met ca. 350 personen af.
Uit het Midden Oosten verdubbelde het bezoek. Uit Israël steeg het aantal van 55 in 1964 tot 107 in 1965, waarbij 25 in groepsverband.
Het bezoek uit het Verre Oosten nam sterk af door het wegvallen van de excursies uit Japan.
De oorzaak van het grote aantal bezoekers uit Japen in 1964 waren de Olympische spelen in Tokio. De chartervliegtuigen die sportlieden naar Tokio brachten en later terughaalden, namen op hun resp. terug- en heentocht excursies voor Europa mee. Daarentegen kwamen uit Indonesië 20 en uit Korea 15 individuele bezoekers.
Bovenstaande gegevens hebben betrekking op het aantal personen per land. Verschillende buitenlanders kunnen echter zowel afdelingen van de LH als de in Wageningen gevestigde instituten bezocht hebben. Uit de verdere verwerking van de binnengekomen gegevens is gebleken dat 4626 personen (waarvan 2804 in excursieverband) de instituten hebben bezocht en 1923 personen (waarvan 1014 in excursieverband) afdelingen van de LH. Uit dit totaal en dat van het aantal personen blijkt dat ca. 570 personen zowel aan de LH als aan de instituten een bezoek hebben gebracht. Bij deze aantallen kan niet worden nagegaan hoe vaak en hoe lang dezelfde persoon beslag legt op de tijd van de wetenschappelijk en andere werkers die allen - van hoog tot laag - weer bereid zijn geweest deze stroom van buitenlanders te ontvangen en hen in te lichten over het werk dat in Wageningen wordt verricht (Bijlage V).
Evenals het vorige jaar is het tijdstip van de bezoeken in onderstaande grafiek uitgezet. Dit bezoek neemt vanaf het begin van het jaar elke maand toe tot een top in juli, daarna volgt een geleidelijke afname, voorafgegaan door een dieptepunt in augustus (vacantie).

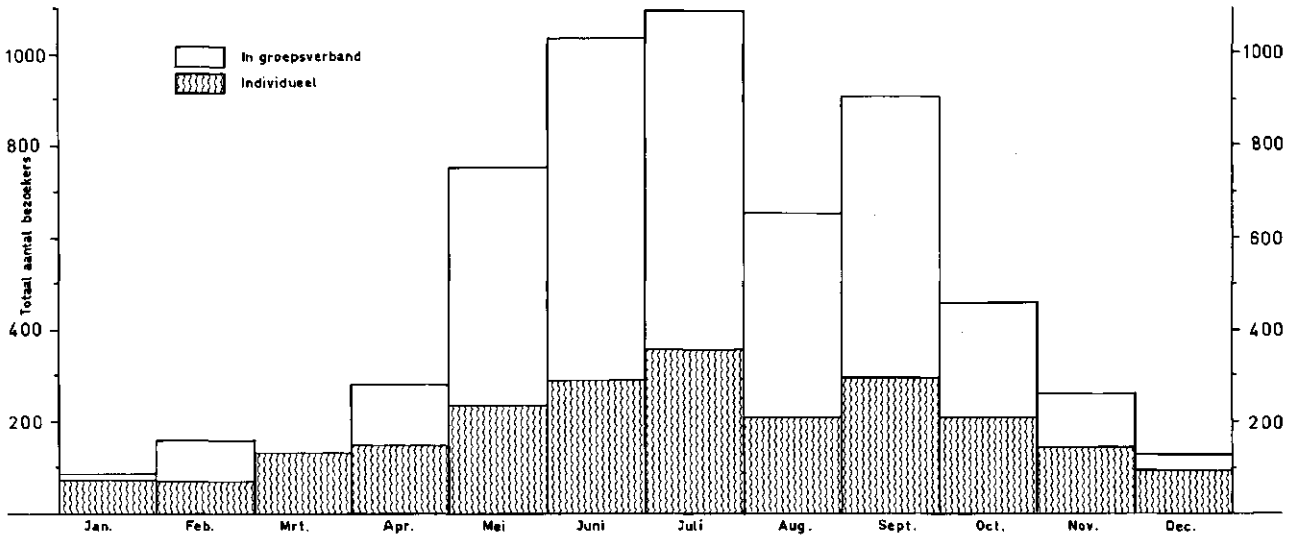

ALGEMEEN ADVISERENDE TAAK EN OVERIGE WERKZAAMHEDEN

Directeur en stafleden van het IAC hebben zitting in verschillende commissies en werkgroepen, waarin regelmatig overleg plaatsvindt over de vele aspecten van hulpverlening aan ontwikkelingslanden. Ook in het afgelopen jaar werkte de directeur als adviseur mede in de door het Landbouwschap ingestelde commissie Ontwikkelingshulp en het daaruit voortgekomen bureau. Tevens was hij adviseur van het Nederlands Nationaal FAO-Comité.
Door directeur en stafleden werden verschillende voordrachten voor buitenlanders gehouden.
Het aantal personen en instanties dat zich dit jaar voor allerlei aangelegenheden tot het IAC wendde nam weer toe. Dit is ongetwijfeld het gevolg van een intensievere internationale samenwerking, de verbreiding van de naam van Wageningen als internationaal centrum voor Landbouwwetenschap en de grotere bekendheid met de dienstenverlening door het IAC.
Het IAC staat in contact met een groot aantal personen - buitenlandse landbouwspecialisten, uit te zenden Nederlandse landbouwkundigen - e.a., alsmede met vele instellingen, diensten en organisaties, zowel in binnen- als buitenland die op enige wijze betrokken zijn bij de technische hulpverlening.
De buitenlanders die voor enige tijd in Nederland verblijven voor het verrichten van studie of observatie in de landbouwsector, kunnen zich voor allerlei aangelegenheden op het IAC verlaten. Hiertoe behoort onder meer het opstellen van hun studie- en bezoekprogramma's, het ontvangen van voorlichting, de controle op de uitvoering van hun programma's en het veelvuldig overleg met instanties die deze buitenlanders tijdelijk gastvrijheid verlenen.
Voorts wordt geleidelijk aan meer gedaan aan de voorlichting van Nederlandse landbouwdeskundigen over de te vervullen functies en het verblijf in ontwikkelingslanden.
Niet alleen de grote toeloop, doch vooral de frequentie waarmede de bezoekers terugkomen, stelt de enkele medewerkers die met de uitvoering van deze taak belast zijn, vaak voor problemen. Het stemt echter tot voldoening te weten - de bezoekers brengen dit op velerlei manieren tot uiting - dat het vele daarvoor verrichte werk op prijs wordt gesteld.

Het opstellen der programma's voor excursies eist veel voorbereidende werkzaamheden. Dit omvat in de eerste plaats het leggen van de contacten en het uitzoeken van de objecten.
Minstens even belangrijk zijn verder de voorbereidingen die getroffen moeten worden om de buitenlandse bezoekers in te lichten over de structuur van onze landbouw, over zijn problemen en welke veranderingen zich aan het voltrekken zijn. Dikwijls kan men daarbij terugvallen op bestaande documentatie in de desbetreffende taal, maar wanneer specifieke onderwerpen aan de orde komen doet zich vrij vaak het geval voor dat de voorhanden zijnde publikaties nu juist niet dat bevatten wat gevraagd wordt en dus niet of maar ten dele bruikbaar zijn. In dergelijke gevallen moeten nieuwe gegevens worden verzameld en verwerkt.
Bij bezoeken aan bedrijven moet men voorbereid zijn, wil zulk een bezoek effect sorteren, op vragen van velerlei aard. De praktijk heeft dan ook uitgewezen dat het wenselijk is ten behoeve van buitenlandse deelnemers - zulks in overleg met de boer en/of ontvangende tuinder - voor elk project dat bezocht wordt een gedocumenteerd overzichtje samen te stellen en dit tijdens de excursie uit te delen.
Enkele andere factoren waarmede men rekening moet houden zijn dat per dag niet te veel objecten worden bezocht en dat er ruimschoots tijd dient te worden uitgetrokken voor discussie. Dit laatste wordt vooral verwacht door de Fransen, die over het algemeen gaarne tegen het einde van de maaltijd discussiëren.
De ervaring heeft geleerd dat een buitenlander het altijd bijzonder op prijs stelt wanneer hij in huiselijke kring wordt ontvangen. Er wordt dan ook naar gestreefd dit, waar mogelijk, te realiseren.
Er blijft grote belangstelling bestaan voor de elke maand uitgegeven lijsten met gegevens over buitenlanders, die voor langere tijd in Wageningen verblijven. Deze overzichten vermelden behalve de namen der buitenlanders, ook de landen van herkomst, hun adres in Wageningen en de instellingen waar zij voor studiedoeleinden gastvrijheid genieten.
Ook het bekend maken aan de instituten, diensten en andere instellingen op landbouwgebied in Wageningen van door het buitenland ten behoeve van Nederlandse academici beschikbaar gestelde beurzen voor landbouwkundig onderzoek, werd voortgezet.

Door stafleden van het IAC werden de volgende buitenlandse reizen gemaakt:

24 - 26 maart	: Ir. Haak en Mr. van de Grampel naar Rome voor routinebesprekingen op de hoofdzetel van de FAO.
11 - 15 mei	: Ir. Haak naar Rome voor het bijwonen van de vergadering van de "FAO ad hoc Working Party on Agricultural Training Programs in Europa intended for trainees from developing countries".
5 - 12 september	: Ir. Haak naar Bari voor het bijwonen van het "OECD Seminar on the Organisation of Technical Assistance Programmes in Agriculture".
24 november - 1 december	: Ir. Haak naar Rome voor het bijwonen van een gedeelte van de 2-jaarlijkse FAO-conferentie.
24 - 26 november	: Ir. van Motman naar Brussel voor besprekingen van de EEG en de CIDESA.
8 - 12 december	: Prof. Blijdorp naar Borgo a Mozzano (Italië) voor een bezoek aan het Technical Assistance Project van de Shell Italiana.

Tenslotte moge voor de geschiedschrijving worden gememoreerd dat het IAC op 31 december van het verslagjaar een periode van vijftien jaar van zijn bestaan afsloot. Aan het bereiken van deze "leeftijd" is geen bijzondere aandacht geschonken.

SUMMARY

RESUME

SUMMARY

The Annual Report of the International Agricultural Centre for the year 1965 includes a survey of the Centre's activities. In order to place these in a wider context they are reviewed against the background of the growth of Development Assistance during the past ten years.
The Netherlands contributions made available from the general budget rose from appr. Fl. 3,000,000 in 1955 to Fl. 300,100,000 in 1965. For 1966, a total of Fl. 410.2 million has been applied for. The items of the State Budget (Title V. Foreign Affairs) which also are relevant to the International Agricultural Centre are reproduced below:

	1964	1965 (revised)	1966
		in millions of guilders	
Experts, Associate Experts and Fellowship programme	7.0	17.5	22.0
Projects for expanded Technical Assistance	6.5	20.4	45.2
Young Volunteers' Programme	4.0	5.5	7.0
Institutes and Courses	0.6	5.7	14.3
Personnel provisions having regard to sending experts abroad	--	3.0	1.3
Reserve of Experts (Pool)	--	0.3	0.8
Programme of financial participation in projects implemented by private bodies	--	5.0	15.0

Needless to say, the influence of this development in the field of Technical Assistance could not be ignored by IAC and thus exerted an influence upon the intensity of its activities. In this context mention should be made of the tasks of the International Agricultural Centre which by virtue of approval of its Statutes by the Minister of Agriculture and Fisheries comprise amongst others:
- selection and briefing of Netherlands agricultural experts for work in developing countries;
- management of the pool of agricultural experts;
- evaluation, technical preparation and supervision of agricultural projects aimed at economic development of developing countries;
- drawing up and co-ordination of study, training and specialization programmes in the Netherlands for fellows from abroad;
- co-ordination of the reception of foreign agricultural experts and the care for their material and spiritual well-being during their stay in the Netherlands;
- organizing international conferences;
- supporting Netherlands institutions concerned with Technical Assistance;
- supplying information on Technical Assistance programmes.

The selection and briefing of agricultural experts - one of the oldest tasks of IAC - required a great deal of work and time also during 1965 as a result of the great demand for experts. It is worth noting in this context that the card index of graduates in agriculture operated by IAC was extended; this constitutes a valuable aid in the search for potential candidates.
The management of the agricultural experts' pool which has been a task of IAC since 1964, moved ever closer into the centre of the Technical Assistance Departments' tasks in the course of the year under review. Interest among experts was great. At December 31st, the number of pool officials amounted to four; this number includes the one official admitted in 1964.
The number of applications still under consideration was 30. The elaboration of the administrative procedure in particular - starting from the first application by the experts to their establishment - required a great many consultations with the Ministry of Agriculture and Fisheries in view of the fact that this was a novelty in the Dutch Civil Service.
The number of agricultural projects submitted to IAC for appraisal and further elaboration, among others by the management of the Netherlands Bureau for Technical Assistance (NEBUTA) gave rise to a great many problems in the Technical Assistance Department, particularly to those members of its staff who are concerned with project activities. One additional official joined the department. The initial erection of the pens for the animal husbandry teaching station at Sidi-Tabet (Tunisia) required the Centre's particular attention. Good progress was also achieved with the preparations for and implemenration of other projects. The Chairman of the Project Advice Comittee

Prof. Ir. J.H.L. Joosten was forced by health reasons to lay down his mandate. He was succeeded by Prof. Ir. W.F. Eijsvoogel.
Documentation for information to experts to be sent abroad and for the appraisal of projects proved to be too limited in the year under review. The expected extension of the strength of the department in 1966 will help improve the situation. Activities in the field of external relations were extended. Among others, contacts with international organisations were strengthened.
The Education Department showed a further shift of emphasis. Interest in post-graduate studies is still growing. The Fourth Land Drainage Course - a course organized by IILC and IAC lasting three months in which participants from abroad receive comprehensive training in the field of land drainage - was very successful.
A course in Nematology held under the chairmanship of Dr. Ir. M. Oostenbrink in Wageningen from 15th March to 1st July 1965 with organizational and administrative assistance from IAC encountered so much interest that it was decided to put future courses on this subject on a permanent basis and to fit them into the scheme of IAC courses.
The Course of Rural Extension - almost a tradition by now - was held for the thirteenth time. The number of participants was slightly lower than in the previous year owing to the fact on the one hand the number of participants from France was smaller (reorganization of the French Ministry of Agriculture) and the smaller number of scholarships made available by international organizations on the other.
Furthermore a course in Soil Science was prepared by an appropriate board; it was to be held in January 1966 under Dr. Ir. J.S. Veenenbos.

The year 1965 saw in fact a stabilisation of the strength of IAC since one official had been added to the Project Department. On the other hand there is a disproportionately large growth of its activities.
Office space gave continued cause for concern. A bright spot in this respect is the development of plans for an IAC Building. After a programme of requirements had been submitted to the Minister of Agriculture and Fisheries in 1964, it was possible to issue an order to Architect Wiedijk in December 1965 to draw up a preliminary plan for which approval by the Ministry of Agriculture and Fisheries as well as by the Governing Body had been granted. A speedy processing of the further stages required to make the new building become a reality is a bitter necessity - the realization of which became clearer by the day. Meanwhile, however, a further extension of temporary office space will be indispensable in 1966 if the work is to be performed effectively.
A very fortunate aspect to be noted was the excellent co-operation with other agricultural institutions and other organizations. Of this latter group mention should be made in particularly of the NEBUTA of the Foreign Ministry which department, under the responsibility of the Minister without Portfolio, has the task of preparing and implementing Technical Assistance emanating from the Netherlands; this co-operation comprised both the daily contact and that with the interdepartmental committees and sub-committees in the field of development assistance. However, what has been achieved could not have been done without the co-operation of the Agricultural University, the Wageningen Institutes, and numerous other institutions.

RESUME

Un tableau inséré dans le rapport indique l'accroissement de l'aide aux pays en voie de développement pendant la dernière décennie.
L'aide néerlandaise, fournie par les fonds publics, est passée de quelque 3 millions de florins en 1955 à 300 millions environ en 1965. Pour 1966, le total des différents postes s'élèvera à 410 millions de florins.
Voici les articles du budget (Titre V, Affaires étrangères) importants pour les travaux de l'IAC (Centre Agricole International):

	1964	1965 (revisé) en millions de florins	1966
Experts agricoles, experts-adjoints et fellow-boursiers	7,0	17,5	22,0
Projets d'assistance technique spécialisée	6,5	20,4	45,2
Programme des "Jeunes volontaires du progrès"	4,0	5,5	7,0
Instituts et cours	0,6	5,7	14,3
Mesures en vue de l'envoi d'experts agricoles	--	3,0	1,3
Réserve d'experts (pool)	--	0,3	0,8
Aide aux organisations privées pour le financement de leurs projets	--	5,0	15,0

Il est évident que l'évolution de l'assistance technique n'a pas échappé à l'intention de l'IAC et qu'elle a influé sur l'ampleur de ses travaux. Sous ce rapport il faut remarquer que l'IAC, dont les statuts sont homologués par le ministre de l'Agriculture et de la Pêche, a notamment pour tâche:
- de proposer des experts agricoles néerlandais pour être envoyés dans les pays en voie de développement;
- de gérer le "pool" d'experts agricoles;
- d'examiner, de préparer et d'aider à réaliser des projets agricoles pour le développement économique des pays moins évolués;
- d'élaborer des programmes d'études, de formation et de spécialisation à l'intention des étrangers qui viennent faire un stage aux Pays-Bas;
- d'organiser l'accueil de spécialistes agricoles étrangers et de prendre, pendant la durée de leur séjour, toutes mesures appropriées, pour leur bien-être sur le plan matériel et culturel;
- d'organiser des réunions internationales;
- de prêter son secours aux institutions néerlandaises dans le domaine de l'assistance technique;
- d'informer les intéressés sur les programmes d'assistance technique.

La sélection des experts agricoles - une des missions les plus anciennes de l'IAC - a encore demandé en 1965 beaucoup de temps et d'efforts, étant donné l'accroissement de la demande. Il est à noter que l'IAC a pu augmenter le fichier des "landbouwkundig ingenieur" dont il dispose, et qui facilite beaucoup la recherche des candidats éventuels.
La gestion du pool agricole dont l'IAC est chargé depuis 1964 a pris, au cours de l'exercice, une place de plus en plus centrale dans la section "Assistance technique". Les experts ont manifesté un vif intérêt. Au 31 décembre, le nombre des personnes inscrites au pool était de 4, y compris le fonctionnaire inscrit en 1964. Le nombre des demandes en cours d'examen s'élevait à 30. L'élaboration de la procédure administrative - depuis la première demande de l'intéressé jusqu'à son entrée en service - a réclamé en particulier de longues consultations avec le ministère de l'Agriculture et de la Pêche, vu qu'il s'agissait ici d'une nouveauté dans l'appareil officiel des Pays-Bas.
Le nombre des projets agricoles soumis de divers côtés au jugement de l'IAC notamment par la Direction de l'Assistance technique internationale, a posé bien des problèmes à la section "Assistance technique". Le personnel de cette section a pu être augmenté d'une personne.
Le démarrage des constructions rurales du centre de formation pour les éleveurs à Sidi-Tabet (Tunésie) a exigé beaucoup d'attention de la part de l'IAC. Les préparatifs pour la mise en oeuvre d'autres projets ont également atteint un stade avancé.
Le Professeur Ir. J.H.L. Joosten, président de la commission consultative dite "Projecten Advies Commissie", s'est vu contraint de quitter son poste pour des raisons de santé. Le Professeur Ir. W.F. Eijsvoogel lui a succédé.

La documentation nécessaire aux experts qui partiront en mission et à l'examen des projets est apparue trop limitée au cours de l'année. On espère que l'extension prévue de l'effectif en 1966 y apportera remède. Les relations extérieures ont été amplifiées, et le contact renforcé avec les organisations internationales.

Dans le secteur des spécialisations le déplacement de l'accent s'est poursuivi. L'intérêt porté à la formation professionnelle sur le plan post-universitaire va toujours croissant. Le 4e cours de drainage organisé par l'Institut international pour l'amélioration et la mise en valeur des terres (IILC) et par l'IAC, - cycle d'études de trois mois donnant à un nombre restreint de participants étrangers une formation complète en matière de drainage - a connu un franc succès.

Un cours de nématologie organisé à Wageningen du 15 mars au 1 juillet 1965, sous la direction de Monsieur le Dr. Ir. M. Oostenbrink, avec le concours administratif de l'IAC, a attiré un auditoire si nombreux qu'il a été décidé de lui donner un caractère durable pour l'avenir et de l'insérer dans le schéma des cours organisés par l'IAC.

Le séminaire international d'études sur la vulgarisation rurale - devenu quasi traditionnel - s'est tenu pour la 13e fois. Le nombre des participants était un peu inférieur à celui de l'année précédente; il y eut d'une part moins de participants venus de France (réorganisation des Services du ministère français de l'Agriculture), et d'autre part moins de bourses offertes par les organisations internationales.

De plus, un cours de pédologie, qui commencera en janvier 1966, a été préparé par une commission. Le cours sera placé sous la direction de Monsieur le Dr. Ir. J.S. Veenenbos.

Malgré un élargissement de la section "Assistance technique" par l'adjonction d'un fonctionnaire, l'année 1965 a vu s'alourdir la tâche du personnel, les travaux ayant pris une importance disproportionnée.

Le problème des locaux est resté d'une acuité extrême. Un motif d'espoir reside dans les projets de construction d'un bâtiment propre à l'IAC. Dès 1964, un programme de desiderata en cette matière avait été soumis au ministre de l'Agriculture et de la Pêche. Celui-ci ayant donné son approbation, ainsi que le Comité de direction, on a pu, en décembre 1965, charger Monsieur Wiedijk, architecte, de tracer le plan provisoire des constructions. Chaque jour la nécessité d'un nouveau bâtiment s'est révélée plus urgente. En attendant, un nouvel agrandissement de l'installation provisoire sera indispensable en 1966.

L'IAC se félicite d'avoir pu fructueusement collaborer avec diverses institutions, agricoles et autres. Parmi celles-ci nous citerons, au ministère des Affaires étrangères, la Direction de l'Assistance technique internationale, Direction, qui, sous la responsabilité du Ministre sans portefeuille, est chargée de la préparation générale et de la mise au point du programme néerlandais d'assistance technique. Il s'agit non seulement du contact direct avec cette Direction, mais aussi du contact avec les commissions interministérielles et leurs sous-commissions dans le domaine de l'assistance technique. Sans la collaboration de l'Université Agronomique, des institutions agricoles de Wageningen et de nombre d'autres institutions, les réalisations n'auraient pas pu être ce qu'elles ont été.

LIJST VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN

AID	Land- und Hauswirtschaftlicher Auswertungs und Informations Dienst
BBC	British Broadcasting Corporation
B Sc	Bachelor of Science
CIDESA	Centre International de Documentation Economique et Sociale Africaine
BZ	Ministerie van Buitenlandse Zaken
EASCO	East African Common Services Organisation
EAPR	European Association for Potato Research
ECE	Economische Commissie voor Europa
EEG	Europese Economische Gemeenschap
EPTA	Expanded Program of Technical Assistance
FAO	Food and Agriculture Organization of the United Nations
IAC	Internationaal Agrarisch Centrum
IAEA	International Atomic Energy Agency
IILC	Internationaal Instituut voor Landaanwinning en Cultuurtechniek
ILACO	International Land development Consultants
ILO	International Labour Office
IPO	Instituut voor Planteziektenkundig Onderzoek
ITAL	Instituut voor de Toepassing van Atoomenergie in de Landbouw
ITC	International Training Centre for Aerial Survey
LH	Landbouwhogeschool
M Sc (Agr)	Master of Science in Agriculture
NHP	Nederlands Hulp Programma
OAS	Organization of American States
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development
ORSTOM	Office de la Recherche scientifique et technique Outre-Mer
PAC	Project Advies Commissie
PD	Planteziektenkundige Dienst
PUDOC	Centrum voor Landbouwpublikaties en Landbouwdocumentatie
SF	Special Fund
SUNFED	Special United Nations Fund for Economic Development
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNTAO	United Nations Technical Assistance Organization
UVV	Unie van Vrouwelijke Vrijwilligers
VN	Verenigde Naties
VVV	Vereniging voor Vreemdelingen Verkeer
WHO	World Health Organization

BIJLAGE I

PROJECTBESCHRIJVING VEETEELTINSTRUCTIEBEDRIJF "SIDI-TABET" IN TUNESIË

Voorgeschiedenis

De projectaanvraag vond haar oorsprong in 1961 het bezoek dat de Tunesische minister van Landbouw, de heer A. Knani, in 1961 aan Nederland bracht. Tijdens dit bezoek werd nagegaan welke technische hulp op het terrein van landbouwonderwijs en -voorlichting door Nederlandse deskundigen geboden zou kunnen worden aan Tunesië.
De gedachten gingen daarbij uit naar de oprichting van een modelboerderij en de opleiding van Tunesiërs op dat bedrijf door middel van cursussen. Het bedrijf zou als basis moeten dienen voor de voorlichting op het gebied van de melkveehouderij.
De kwestie van de bilaterale projectenhulp vormde echter toendertijd nog onderwerp van overleg in de regering, zodat het nog tot ongeveer medio 1962 duurde - na een tegenbezoek van de 1962 toenmalige Minister van Landbouw en Visserij, Mr. V.G.M. Marijnen - voordat in ernst voorbereidingen om in een dergelijke vorm projectenhulp te effectueren, een aanvang konden nemen.
Het oorspronkelijk projectontwerp bleek inmiddels niet de meest geschikte localisatie in Tunesië te zijn zodat in september 1962 de deskundige Ir. H. Verschuyl met een vertegenwoordiger van het toenmalige bureau ITH Tunesië bezocht met de opdracht zich nader te oriënteren over mogelijkheden elders in het land voor de opzet van een veeteeltinstructiebedrijf. Dit bezoek resulteerde in de aanwijzing van twee andere streken voor mogelijke vestiging van het bedrijf.

Projectvoorbereiding

Eerst in april 1963 tijdens een volgend be- 1963 zoek aan Tunesië van de missie Tuin-Brinkgrever-Eijgenraam-Verschuyl kwam men tot de definitieve overeenstemming over Sidi-Tabet als vestigingsplaats voor het instructiebedrijf in combinatie met het aldaar reeds bestaande staatslandbouwproefbedrijf "Sidi-Tabet". De combinatie met dit staatsbedrijf vormde een nieuw facet dat tot enige herziening van de oorspronkelijke opzet aanleiding gaf.
In dit stadium ontwikkelde zich een eerste nauwe samenwerking tussen het bureau ITH en de inmiddels in het leven geroepen IAC-projectafdeling.
In juli 1963 vond het definitieve onderzoek door een vertegenwoordiger van het IAC en een onderwijsdeskundige in Tunesië plaats ter verdere uitwerking van het operationele plan in overleg met de Tunesische autoriteiten.
Op basis van het door dit team uitgebrachte eindrapport kon in september daaropvolgend een gedetailleerd concept-uitvoeringsplan door de directie ITH worden opgesteld, waarvan de aanvaarding door Tunesië tenslotte op 4 maart 1964 1964 een feit werd met de ondertekening van de overeenkomst tussen beide regeringen.
Volgens deze overeenkomst beoogt het voor de duur van vijf jaar geplande project de vestiging van een veeteeltinstructiebedrijf op een aan Nederland beschikbaar gesteld gedeelte van 150 ha van het Tunesische staatsveeteeltbedrijf te Sidi-Tabet, alwaar in de landbouw werkzame Tunesiërs een praktische opleiding zullen ontvangen tot melkveeverzorger met het accent op het melken, de voedering, de stalhygiëne en de melkbehandeling. De opleiding zal tweeledig zijn, n.l. een opleiding voor stalknechten met een duur van 3 maanden en een voortgezette opleiding van nogmaals 3 maanden tot stalmeester voor uit de groep stalknechten te selecteren candicaten. Het opleidingsschema is afgestemd op de jaarlijkse aflevering van 72 stalknechten en 24 stalmeesters bij een opnamecapaciteit van totaal ca. 30 intern gehuisveste leerlingen.
De Nederlandse materiële bijdrage aan het project ad. ca. 400.000 gld., omvat de levering van de internaats- en woninginventaris, 50 stuks vee, landbouwmachines en -werktuigen, een beregeningsinstallatie voor een "lucernière" van 10 ha, stal- en melklokaalinventaris en leermiddelen, terwijl Nederland voorts de beschikbaarstelling en de salariëring van 4 deskundigen inbrengt.
Tunesië stelt het nodige terrein beschikbaar, draagt zorg voor de bouw van stal, school, internaat en woningen en neemt tenslotte de gehele exploitatiekosten van het bedrijf voor haar rekening met inbegrip van de salarissen voor de Tunesische counterparts.
Aan Nederlandse zijde was inmiddels reeds een projectleider aangezocht. Eenmaal zover gevorderd moest het tempo van voortgang voorlopig afhankelijk worden gesteld van de vorderingen der Tunesiërs met de bouw van de geprojecteerde opstallen.
Enige vertraging ontstond hierbij als gevolg van politieke wrijving tussen Tunesië en Frankrijk, die zijn weerslag vond in een plotselinge ernstige deviezenschaarste in Tunesië. Een opsomming van de voornaamste feiten en gebeurlijkheden in de jaren 1964-1965 geeft tenslotte het volgende beeld

van de verdere ontwikkelingen.

1e kw. 1964 - Projectleider bezocht voorbereidende cursus voor uit te zenden deskundigen op het Koninklijk Instituut voor de Tropen.

2e kw. 1964 - Kennismakingsbezoek van a.s. projectleider aan Tunesië.

3e kw. 1964 - Werkbezoek van projectleider aan Tunesië i.v.m. te leveren beregeningsinstallatie.

- Aanbesteding geprojecteerde opstallen.

4e kw. 1964 - Aanstelling projectleider per 1 oktober door de directie ITH.

- Stage projectleider bij veeartsen op Instituut voor K.I.
- Aantrekking (selectie) landbouwpraktijkleraar, bedrijfsboer en landbouwmonteur voor Sidi-Tabet.
- Oriënterende offerte-aanvragen i.v.m. te leveren landbouwtechnische outillage.
- Plaatsing projectleider in Tunis in december 1964 ter stimulering bouwwerkzaamheden.

1e kw. 1965 - Gunning bouwproject Sidi-Tabet aan locale aannemer in Tunesië.

- Aanvang bouw Sidi-Tabet-complex in maart 1965.

2e kw. 1965 - Werkbezoek projectleider Sidi-Tabet aan Nederland i.v.m. advisering te leveren materialen (landbouwtechnische outillage).

- Verzending beregeningsinstallatie naar Tunesië.

3e kw. 1965 - Gezin projectleider naar Tunis.

4e kw. 1965 - Definitieve aanstelling overig Nederlands personeel voor project Sidi-Tabet, te weten een landbouwpraktijkleraar, een bedrijfsboer en een landbouwmonteur.

- Oplevering gebouwencomplex Sidi-Tabet half februari 1966 te verwachten.
- Definitieve bestellijst van materialen voor Sidi-Tabet gereed voor verzending op afroep.

Bedrijfsoutillage

Enig nader inzicht omtrent aard en omvang van door het IAC geadviseerde materialen voor de bedrijfsinrichting van Sidi-Tabet, geeft het samenvattende staatje.

Behalve nauw en regelmatig overleg met vooral de projectleider, het Instituut voor Landbouwtechniek en Rationalisatie, en het Consulentschap voor de melkwinning zijn bij de samenstelling van hogergenoemde lijst ca. 40 firma's betrokken geweest, waarvan uiteindelijk ruim 30 via de directie ITH en het Rijks Inkoopbureau leveringsopdrachten ontvingen.

Trekkers	2 stuks*	t.w.v. ca. ƒ 70.000,-
Grondbewerkingswerktuigen	6 stuks	" " ƒ 24.900,-
Bemestingswerktuigen	4 stuks	" " ƒ 9.800,-
Zaaimachine		" " ƒ 6.400,-
Verzorgings- en bestrijdingswerktuigen	18 stuks	" " ƒ 9.600,-
Weidebouwwerktuigen	3 stuks*	" " ƒ 28.000,-
Oogstwerktuigen, 1 stuks (combine)*	1 stuks	" " ƒ 52.000,-
Transportwerktuigen	2 stuks	" " ƒ 7.000,-
Stal- en melklokaalinrichting		" " ƒ 38.500,-
Beregeningsinstallatie		" " ƒ 25.300,-
Werkplaatsuitrusting, 911 soorten artikelen		" " ƒ 46.250,-
Leermiddelen, praktijkset		" " ƒ 8.300,-
Diversen		" " ƒ 2.000,-
		Totaal ca. ƒ 328.050,-

* inclusief accessoires en reserve-onderdelen.

BIJLAGE II

LAND VAN HERKOMST VAN DE DEELNEMERS AAN DE DOOR HET IAC GEHOUDEN LANDBOUW-VOORLICHTINGSCURSUSSEN IN DE PERIODE 1953 TOT EN MET 1965

land/gebied	1953 t/m '57	1958 t/m '62	1963	1964	1965	1953 t/m '65
Aden	1	-	-	-	-	1
Afghanistan	1	-	-	-	-	1
Argentinië	2	2	-	-	-	4
Australië	3	2	1	2	-	8
Basoetoland	-	-	4	2	-	6
Bechuanaland	1	-	-	1	-	2
België	9	4	-	1	1	15
Birma	3	1	-	-	-	4
Brazilië	1	-	-	-	-	1
Brunei	-	-	1	-	-	1
Bulgarije	-	-	-	1	-	1
Cambodja	-	1	-	-	-	1
Cameroun	-	-	4	-	-	4
Canada	-	1	1	-	-	2
Centr.Afr.Republiek	-	-	1	-	-	1
Ceylon	-	1	-	-	-	1
Congo (Brazzaville)	-	-	-	2	-	2
Congo (Leopoldville)	2	-	-	-	3	5
Cyprus	4	10	2	-	-	16
Dahomey	-	1	2	-	-	3
Denemarken	7	1	2	1	2	13
Duitsland	47	54	10	10	9	130
Ethiopië	1	-	-	-	-	1
Fiji	-	1	-	-	-	1
Finland	12	10	5	2	2	31
Frankrijk	60	81	15	15	6	177
Ghana	4	4	-	2	-	10
Griekenland	-	9	4	-	2	15
Guyana	2	-	-	-	-	2
Haiti	-	2	-	-	-	2
Ierland	-	36	3	5	8	52
India	17	37	10	1	1	66
Irak	1	1	-	-	-	2
Iran	2	2	-	-	-	4
Israël	6	15	1	1	-	23
Italië	16	15	3	2	2	38
Ivoorkust	-	2	2	-	-	4
Jamaica	-	1	3	-	-	4
Japan	-	3	-	1	-	4
Joegoslavië	21	30	3	-	-	54
Jordanië	8	10	4	2	2	26
Kenya	5	2	-	-	-	7
Koeweit	-	-	-	1	-	1
Libanon	9	-	2	-	-	11
Liberia	-	4	2	-	-	6
Libye	1	-	1	-	1	3
Liechtenstein	-	-	1	-	-	1
Luxemburg	5	-	-	-	-	5
Madagaskar	-	-	1	-	-	1

land/gebied	1953 t/m '57	1958 t/m '62	1963	1964	1965	1953 t/m '65
Maleisië	-	-	1	-	-	1
Marokko	1	1	-	-	-	2
Mauritius	-	-	-	1	-	1
Mexico	-	4	-	-	-	4
Nederland	58	49	8	11	12	138
Nieuw-Zeeland	-	2	-	-	-	2
Niger	-	-	1	-	-	1
Nigeria	17	10	3	1	5	36
Noorwegen	7	14	1	1	1	24
Nyasaland	1	-	2	-	-	3
Oostenrijk	17	26	5	6	7	61
Pakistan	3	5	-	-	-	8
Papua	-	1	-	-	-	1
Philippijnen	-	3	-	-	-	3
Polen	1	11	1	2	1	16
Portugal	1	10	2	-	1	14
Rhodesië N en Z	2	5	5	-	-	12
Saoedi-Arabië	-	-	-	-	1	1
Senegal	-	1	1	-	-	2
Serawak	1	1	-	-	-	2
Sierra Leone	1	-	1	1	-	3
Soedan	-	1	1	1	-	3
Spanje	-	9	2	-	1	12
Suriname	3	3	-	-	-	6
Swaziland	-	-	-	1	-	1
Syr.Arab.Rep.	6	-	-	-	-	6
Tanzanië	2	-	3	1	1	7
Thailand	-	1	-	3	2	6
Togo	-	2	-	-	-	2
Trinidad	2	2	2	-	-	6
Turkye	6	7	4	7	1	25
U.S.S.R.	2	-	-	-	-	2
Uganda	1	3	1	-	-	5
Venezuela	1	-	-	1	-	2
VAR (- Egypte)	9	4	1	-	-	14
Verenigd Koninkrijk	22	17	2	-	-	41
Verenigde Staten	14	5	1	3	4	27
IJsland	-	1	-	-	-	1
Zuid Afrika	2	8	-	-	-	10
Zuid West Afrika	-	1	-	-	1	2
Zweden	5	5	1	1	1	13
Zwitserland	29	28	9	10	5	81
totaal	465	583	146	103	83	1380
% uit minder ontwikkelde landen	31	36	53	30	25	35
% uit ontwikkelde landen	69	64	47	70	75	65
aantal landen vertegenwoordigd	55 gem.27	61 gem.34	50	34	27	91

BIJLAGE III

ENKELE GEGEVENS OMTRENT DE 4e POST-UNIVERSITAIRE CURSUS "ONTWATERING"

De 4e post-universitaire cursus "ontwatering" had plaats van 13 september - 17 december 1965 te Wageningen, wederom georganiseerd door het Internationaal Instituut voor Landaanwinning en Cultuurtechniek (IILC) en het Internationaal Agrarisch Centrum (IAC).
De Commissie van Toezicht, onder voorzitterschap van Prof. Ir. F. Hellinga, bestaat uit 8 leden, die de voornaamste Nederlandse instanties vertegenwoordigen; de uitvoering berust bij een commissie onder voorzitterschap van Ir. J.M. van Staveren. Het aantal docenten was 25.
De cursus duurde, evenals in 1963 het geval was, 14 weken. Op de openingsdatum bleken 21 deelnemers aanwezig, hetgeen minder was dan het aantal dat zich formeel had aangemeld. Begin oktober konden daarom nog 2 laat aangemelde deelnemers (uit Roemenië) worden toegelaten. Hierdoor werd het totaal aantal 23, hetgeen betekende dat sinds het begin van de eerste cursus in totaal 103 deskundigen deze cursus hebben bijgewoond.
De deelnemers aan deze 4e cursus kwamen uit:

Australië
België
Brazilië
Hongarije
Ierland
India
Israël
Korea
Mexico
Peru
Philippijnen
Polen
Roemenië
Spanje
Soedan
Suriname
Tsjechoslowakije
Verenigde Staten

Uit 7 landen kwamen voor de eerste maal deelnemers; uit de andere 11 landen kwamen zij veelal op aanbeveling van deelnemers van vorige cursussen. Dat er een goede geografische spreiding is moge hieruit blijken dat over de 4 cursussen tezamen de deelnemers afkomstig waren uit 37 landen; verreweg de meerderheid komt uit de ontwikkelingslanden.
Wat de vooropleiding betreft: aan deze 4e cursus namen deel 12 civiel ingenieurs, 10 landbouwkundigen met een universitaire opleiding en 1 geograaf.
De cursus werd gehouden in een lokaliteit van het Dreijen-complex, en wel in de afdeling Landbouwscheikunde van de Landbouwhogeschool.
Een summiere samenvatting van het programma toont het volgende:

- er werden 178 voordrachten gehouden (2 meer dan vorig jaar).
- 32 middagen waren gewijd aan demonstraties, praktische oefeningen e.d.
- 11 volle dagen werden voor excursies benut waarbij de voornaamste cultuurtechnische projecten in Nederland werden bezocht en uiteraard veel aandacht werd gegeven aan de ontwateringsaspecten daarvan.
- 4 middagen werden gebruikt om deze excursies in te leiden (nieuwe opzet).
- 2 middagen werden besteed voor de bespreking van praktijkprojecten, die werden toegelicht door vertegenwoordigers van raadgevende ingenieursbureaus.
- in totaal werden 2 dagen besteed aan vrije discussies over vragen van de deelnemers zelf (nieuwe opzet).

De syllabi besloegen 672 gestencilde pagina's, dat is 20 meer dan in 1964. Teneinde een inzicht te krijgen in de wensen die bij de deelnemers leven werd tegen het einde van de cursus, evenals in vorige jaren een enquête gehouden. De antwoorden bevatten steeds nuttige aanwijzingen voor de organisatoren, ter toetsing van het eigen oordeel over de opzet en waarde van de cursus en kunnen aanleiding zijn tot aanpassingen in volgende jaren.
Eén van de conclusies die getrokken kan worden is dat het verzadigingspunt ten aanzien van de hoeveelheid te presenteren stof in drie maanden wel bereikt zo niet overschreden is. Uit de voorgaande cijfers blijkt wel dat er zeer intensief is gewerkt.
De deelnemers werden éénmaal door de Rector-magnificus van de Landbouwhogeschool en éénmaal door het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Wageningen ontvangen. Voorts werden zij in groepjes door Wageningse families thuis uitgenodigd en werden zij betrokken bij de viering van het St. Nicolaasfeest.
Tijdens de sluitingsbijeenkomst werd verslag over de cursus uitgebracht door Ir. J.M. van Staveren. Certificaten van deelneming uitgereikt door Ir. A.H. Haak. De deelnemers brachten hun waardering voor het gebodene tot uitdrukking in een speech en door aanbieding aan de organisatoren van een zilveren schaal met inscriptie. Prof. Hellinga sloot de cursus met een rede.

BIJLAGE IV

BEZOEK VAN BUITENLANDERS AAN WAGENINGSE INSTELLINGEN OP LANDBOUWGEBIED

Aantal geregistreerde personen gegroepeerd naar land van herkomst

Werelddeel en land	1964 totaal aantal	1964 waarvan in groepsverband	1965 totaal aantal	1965 waarvan in groepsverband
AMERIKA	612	230	488	128
Noord-Amerika	429	160	306	37
Midden-Amerika	10	-	12	-
Zuid-Amerika	173	70	170	91
EUROPA	3.299	2.156	3.749	2.410
België	221	108	558	389
Denemarken	146	97	153	91
Duitsland	1.016	874	890	610
Engeland	498	305	645	369
Finland	-	-	40	19
Frankrijk	523	328	449	281
Griekenland	-	-	89	78
Hongarije	-	-	26	-
Italië	223	185	303	212
Polen	195	134	350	255
Rusland	40	9	27	-
Tsjechoslowakije	-	-	109	51
Zwitserland	93	59	110	55
Overige landen	344	57	-	-
AFRIKA	196	64	148	-
Noord-Afrika	33	15	12	-
Oost-Afrika	19	-	39	-
Zuid-Afrika	104	49	64	-
West-Afrika	40	-	33	-
MIDDEN OOSTEN	149	15	151	25
Egypte	49	-	31	-
Israël	76	-	107	25
Overige landen	24	-	13	-
VERRE OOSTEN	424	219	209	-
India	82	27	73	-
Indonesië	-	-	20	-
Japan	271	192	53	-
Korea	-	-	15	-
Overige landen	71	-	48	-
AUSTRALIE	53	-	69	-
Australië	-	-	60	-
Overige landen	-	-	9	-
GEMENGDE GROEPEN	319	319	1.166	1.166
TOTAAL	5.052	3.003	5.980	3.729

BIJLAGE V

BEZOEK VAN BUITENLANDERS AAN WAGENINGSE INSTELLINGEN OP LANDBOUWGEBIED IN 1965

Aantal personen per instelling geregistreerd, gegroepeerd naar vakgebied*)

		Landbouwhogeschool		Overige instellingen	
		a	b	a	b
I	Basiswetenschappen	296	117	291	180
	Plantkunde	45	23	-	-
	Erfelijkheidsleer	16	-	-	-
	Microbiologie	14	-	-	-
	Plantenfysiologie	122	62	22	-
	Scheikunde	11	-	269	180
	Wiskunde	2	-	-	-
	Natuurkunde	23	-	-	-
	Dierkunde	63	32	-	-
II	Bodem en Bemesting	42	-	33	10
III	Landaanwinning en Cultuurtechniek	73	35	172	29
IV	Landbouw, Bosbouw	403	163	295	158
	Algemeen	318	103	-	-
	Bijzondere gewassen	30	10	-	-
	Bosbouw	55	50	-	-
V	Planteveredeling	204	169	969	674
	Algemeen	204	169	881	663
	Zaden, Aardappelen	-	-	88	11
VI	Planteziekten	412	258	242	35
VII	Veeteelt, Zuivel	82	34	381	331
VIII	Architectuur, Gebouwen, Mechanisatie	31	20	1.185	885
IX	Verwerking, Technologie	3	-	527	314
X	Economie, Wetgeving, Sociologie, Landbouwhuishoudkunde	344	218	116	105
XI	Diversen	-	-	415	83
	Studenten, Bibliotheek, Consulentschappen, enz.	33	-	-	-
	TOTAAL	1.923	1.014	4.626	2.804

a = totaal b = waarvan in groepsverband

*) Doordat een aantal buitenlanders meer dan één instelling hebben bezocht is het in deze bijlage gegeven totaal hoger dan van bijlage IV.

ILLUSTRATIES

pag. 7 Nepal: De zinken emmer en trechter geïntroduceerd bij de zuivelbereiding aldaar, betekenen reeds een grote verbetering (FAO-foto)

pag. 13 Tunis: Aanzicht school te Sidi-Tabet (Tekening J.P. Jannette Walen)

pag. 14 Tunis: Interieur stal te Sidi-Tabet (Tekening J.P. Jannette Walen)

pag. 18 Iran: Zuivelfabriek te Teheran (FAO-foto)

pag. 22 Dahomey: Rundvee in een z.g. lagune (FAO-foto)

pag. 24 Peru: Vervoer op Andeshoogvlakte (ILO-foto, gepubliceerd door de FAO)

pag. 27 Togo: Gereedmaken van de grond voor de verbouw van maïs in de sleuven en die van cassave op wallen van ongeveer 1 meter hoogte (FAO-foto)

INTERNATIONAAL AGRARISCH CENTRUM
WAGENINGEN

SAMENVATTING UIT HET VERSLAG OVER HET JAAR 1965

Per 31 december van het verslagjaar bedroeg het aantal poolambtenaren vier. Het aantal aanvragen in behandeling bedroeg 30.

* * *

Het aantal deskundigen, inclusief assistent-deskundigen, in 1965 in dienst van de FAO en werkzaam in het veld, bedroeg 172.

* * *

Het aantal nieuwe uitzendingen onder het assistent-deskundigen programma bedroeg 37; hiervan waren 10 landbouwkundig ingenieur.

* * *

Per 31 december 1965 bedroeg het aantal geregistreerde projecten op landbouwgebied 78. Hierover werden 24 positieve en 15 negatieve adviezen uitgebracht. Afgevoerd waren er 31 en nog in studie 8. In uitvoering waren 13 projecten.

* * *

In 1965 kwamen 18 houders van een fellowship, verleend door een internationale organisatie, naar Wageningen. Onder het Nederlands Fellowship programma werden 36 beurzen op landbouwgebied verstrekt.

* * *

Niet meegerekend de promovendi en de studenten, kwamen 107 buitenlanders uit 29 landen naar Wageningen voor een specialisatie die langer dan één maand duurde. De gemiddelde verblijfsduur was $5\frac{1}{2}$ maand.

* * *

Aan de 13e internationale cursus "Methods and Programme Planning in Agricultural and Home Economics Extension" (11 juli - 6 augustus) werd deelgenomen door 83 personen, afkomstig uit 27 landen.
De 4e cursus "Ontwatering" (13 september - 17 december) werd bijgewoond door 22 deelnemers uit 18 landen.

* * *

Assistentie werd verleend bij de organisatie van een cursus "Nematologie".

* * *

De cursussen in de Nederlandse taal werden voortgezet.

* * *

Voor 37 buitenlandse excursies, waaraan werd deelgenomen door 1069 personen, werd een programma opgesteld. In 1965 kwamen 5980 buitenlandse landbouwdeskundigen naar Wageningen. Van dit totaal kwamen 3729 personen in groepsverband.

* * *

De voorbereidingen voor het gebouw van het IAC vorderen goed. Aan architect Wiedijk kon opdracht worden gegeven tot het maken van een schetsplan.